

Egész évre	1150 Lei
Félévre	600 "
Negyedévre	320 "
Egy óra	110 "

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

**Tartós egzisztenciát!
Magas jövedelmet!**

Könnyű mellékfoglalkozást mindenki részére találnak ügyes képviselők magánfelek látogatásával. (Osztrák állami „Banclöse” papírok kényelmes havi részletre való eladásával.) Ajánlatokat kérünk „Hohe Provision” jellegű az Österreichische Anzeigen A. G. címére. Wien, I, Brandstätte 8. „Magyarul is levelezhet”

Az új banktörvény

A liberális nagytőke, amely a mindenkori liberális kormány gazdasági politikáját diktálja, újabb rohamra készül. A kereskedelem lehangolása és az iparvállalatok legnagyobb részének — nacionalizálás útján, vagy más formában — saját érdekszférájába történt bevonása után, most az eddig még aránylag független bankok ellen indult meg a hadjárat. Nem áll szándékunkban tagadásba venni, hogy az utóbbi időben előfordult bankbukások nem teszik indokolttá a pénzintézeteknek fokozottabb ellenőrzését, úgy a betétesek, mint a részvényesek és általában a pénzpiac nyugalma érdekében. De az, amit ezen ürügy alatt a kormány által most nyilvánosságra hozott új banktörvényjavaslat akar megvalósítani, nem a bankok ellenőrzését, hanem azok térdekényszerítését célozza. Más országokban is előfordult a háboru utáni zilált gazdasági viszonyok idején, hogy új alapításu, vagy évtizedes múlttal rendelkező, abszolút szolidnak és megbízhatónak ismert pénzintézetek váratlanul összeomlottak és az egzisztenciák százait, vagy ezreit temették maguk alá, a legtöbb államban mégsem tartották szükségesnek az ilyen átmeneti eshetőségek miatt külön törvényt hozni, hanem a kereskedelmi törvény megfelelő kibővítésével igyekeztek a betétesek és részvényesek érdekeit megvédeni a bankok vezetőinek esetleges hazárd spekulációi, túlméretezett vállalkozásai, vagy hűtlen kezelése ellen. És ami jó a saját országban talpraállott Németországnak, az Európa bankjaként tekinthető Angliának és más, a miénknél fejlettebb pénzügyi életű államoknak, alighanem jó lehet Romániának is.

A gazdasági életnek nem banktörvényre van szüksége, hanem hitelre, amelyet az új banktörvény egyetlen rendelkezése sem garantál. Ellenkezőleg, a törvény által tervbe vett megszorítások csak fokozni fogják a hitelválságot, mert hatalmi eszközök alkalmazásával az amugyis óvatos tőkét nem lehet konstruktív munkára szorítani, ha annak összes előfeltételei egyébként hiányoznak. De nem nyújt védelmet az új törvényjavaslat a bankösszeomlások ellen sem, annak ellenére, hogy drákói intézkedéseket tartalmaz az egyes intézetek bonitásának megóvása érdekében. A mai hivatalos hitelpolitika folytatása esetén feltétlenül számolni kell azzal, hogy az eddigi bankbukásokat újabb összeomlások fogják követni, de még az önhibájukon kívül bajba jutott intézetek szanalásáról sem tesz említést a javaslat.

Az új banktörvényjavaslat az egyoldalú koncepció és a hivatalos bürokratizmus bélyegét viseli magán. Tele van fantasztikus rendelkezésekkel, amelyek végrehajtása sokkal nagyobb megrázkódtatásokat fog előidézni a pénzpiacra, mint amilyen kívánatos következményei lehetnek a banktörvénynek. Ezen előző számunkban mutattunk rá arra a lehetetlenségre, hogy az új banktörvény a már működő és az ezentel megalakuló pénzintézeteket arra kötelezi, hogy legkésőbb öt éven belül alaptőkéjük 10 százalékát kaució fejében letétbe helyezik a Banca Națională. Ez a rendelkezés, amely nem a bank bonitásának a biztosítását szolgálja, hanem arra akar garanciát, hogy az egyes intézeteket elegendő fognak tenni a törvény által életre hívandó banktanács és a törvény rendelkezéseinek, — azt jelenti, hogy körülbelül 600—700 millió lejt fognak kivonni az amugyis pénzügyi küzködő piacról és azt évekig, sőt évtizedekig kamatozás nélkül fogják hevertetni a jegybank trezorjaiban.

Külön fejezetet lehetne írni a törvény-

tervezetnek a bankok tőkéjére vonatkozó intézkedéseiről. A javaslat szerint az olyan bankok részvénytőkéje, amelyek mindennemű banküggyel foglalkoznak, 20 millió lej készpénznél nem lehet kevesebb. Ez azt jelenti, hogy ennél kisebb alaptőkéjű intézetek nem fogadhatnak el betéteket, háromnál több fiókintézetet nem létesíthetnek.

Tekintettel arra, hogy az egész ország területén körülbelül 85 olyan pénzintézet van, amelyek ezeknek a feltételeknek megfelelnek, ezek közül 28 Erdélyben működik, hozzávetőleges számítás szerint az alaptőke minimális limitálása legalább 400 pénzintézet kényszerű felszámolását fogja előidézni. Ezekből a halálraítelt bankokból mintegy 200 Erdélyben működik. A fekete lista azonban ezzel még nem teljes. A javaslat azt is kimondja, hogy azon intézetek részvénytőkéje, amelyek csak bizonyos banküggyel foglalkoznak, de betéteket nem fogadnak el, legalább 10 millió lej kell legyen. Bármennyire is helyeselhető az ebben a rendelkezésben megnyilvánuló tőkekoncentrációs elv, súlyos hibája a javaslatnak, hogy nem tesz különbséget nagyváros és kisközség között, hanem az egész országot ebben a tekintetben egy kalap alá veszi, annak ellenére, hogy az egyes tartományok gaz-

dasági struktúrája és fejlődési nivója teljesen különböző. Ennek a következménye aligha lesz egészséges tőkekoncentráció, mert a betétesek igen sok esetben inkább más formában fogják tőkefelőssegeiket gyümölcsösíteni, mintsem olyan bankba helyezik, amely eleget tesz ugyan a törvényes kötelezettségeknek, de annak vezetése esetleg nincsen a közönség által megbízhatónak tartott kezében.

Itt speciálisan utalnunk kell az amerikai Joint által kezdeményezett zsidó Kishitellbankokra, amelyek félmilliós és egymillió alaptőke mellett igen nagyösszegű betéteket kezelnek, a betétesek általános bizalma mellett. Ezek és a hozzájuk hasonló kisbankok az új törvény alapján kénytelenek lesznek bankjellegűket feladni, minthogy az olyan intézeteknél is, amelyek sem fiókokkal nem rendelkeznek, sem betétüzlettel nem foglalkoznak, a részvénytőke minimumát 5 millió lejtben állapítja meg a javaslat. A jelenleg betétüzlettel nem foglalkozó kisbankok, amelyek a Románia területén működnek mintegy ezer pénzintézetnek 80 százalékát teszik ki, a tervezet szerint 1928 december 31-ig kötelesek volnának tőkéjüket legalább 5 millióra kiegészíteni, vagy más intézetekkel fuzionálni, hogy az így létrejövő bank tőkéje legalább 5 millió legyen, mert ellenkező esetben felszámolni kénytelenek. A kisbankok részvénytőkéjének egyenként 5 millió lejtéig való kiegészítéséhez legalább 2 és félmilliárd lejre volna szükség, amelyet a mai viszonyok között Romániában lehetetlen előteremteni. Nincs tehát ezen bankok részére más kivezető út, mint a likvidálás.

ROMÁN KIR. UDVARI SZÁLLITO

Platina, Brilláns, Arany-, Ezüst- és Kincses árak. — Világhírű precíz órák

I. W. C. Schaffhausen, Omega, Longines, Eterna és Movado egyedüli képviselő, d. választékban

Henry S. BRAUNFELD

ékszeráruházában kaphatók!

Cluj, P. Unirii 15. Tel. Int. 6-43

szítéséhez legalább 2 és félmilliárd lejre volna szükség, amelyet a mai viszonyok között Romániában lehetetlen előteremteni. Nincs tehát ezen bankok részére más kivezető út, mint a likvidálás.

A banktörvényjavaslat további rendelkezéseiben is olyan bélyéket rak az intézetekre, annyira megszigorítja a bankok ügyvezetését, üzleti tevékenységét és általában olyan terheket ró a pénzintézetekre, amelyeket csak a kimondott nagybankok képesek elviselni. A létalappjaiban veszélyeztetett erdélyi és bánsági pénzpiacnak feltétlenül egységesen kell megmozdulnia, ha az 1929 január elsején esedékes katasztrófát el akarja háritani. (d. e.)

Közel háromszáz diákot zártak ki a bukaresti egyetemről a rombolások miatt

(Bucuresti-Bukarest, december 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Még mielőtt a bukaresti hadbírósg meghozta volna ismeretes ítéletét a vád alá helyezett kilenc diák perében, pénteken délután másodszer is összeült a bukaresti egyetem tanácsa, hogy a rombolások ügyét megvitassa. Az ülésen rendkívül heves vita fejlődött ki, mert akadt néhány professzor, aki a diákok mellett foglalt állást. Az ülésről az alábbi kommüniké adták ki:

„A bukaresti egyetem szenátusa, a közoktatásügyi minisztérium a Nagyváradon, Kolozsváron és egyebütt történt diákvargásokkal kapcsolatos 169.929—1917. számú átirata alapján, mintán meghallgatta a közoktatásügyi minisztérium átiratát és tudomását vett a letartóztatott diákok listájáról és a náluk talált bűnjelkekről, az ezt követő vita nyomán a következő határozatokat hozza:

„Az egyetemi szenátus elítéli az eseményeket”

1. Az egyetemi szenátus a legenergiusabban elítéli és megbélyegzi a Nagyváradon, Kolozsváron és más helységekben történt vad és profanizáló aktusokat.

2. Az egyetemi tanács, tekintettel arra, hogy az egyetem és főiskolák hallgatóinak száma csaknem 40.000-re rug és tekintettel véve azt, hogy a kongresszuson résztvevők száma a lapok közlései szerint 3000—4000-et tett ki és ezeknek csupán egyrésze követte el a rendbo tásokat, megállapítja, hogy csupán lármás zavargóknak egy elenyésző kisebbsége viseli az ismert elítélendő aktusok felelősségét, míg a csöndes és munkás diákság nagy többségét nem lehet felelőssé tenni olyan aktusokért, amelyekben nem vett részt.

3. Minthogy a belügyminisztérium által a közoktatásügyi minisztériumon keresztül elküldött dosszié a letartóztatott egyszerű listája csupán, amely nem jelöli meg pontosabban a letartóztatott bűnösségét és a bíróság elé állításról szóló rendeletet sem

tartalmazza, a szenátus még nem határozhat el semmilyen egyéni büntetést sem. Kéri fogjuk a minisztériumtól a vizsgálat teljes dossziéját, hogy megállapítható legyenek a bűnösök és kiszabhatóak a büntetések. Addig is a szenátus elvben a következőket mondja ki:

A bűnös diákokat kizárják az egyetemről

a) Mindazok a diákok, akikről bebizonnyított nyér és akiket elítélnek lázadás, vagy rombolási aktusok miatt,

örökre ki lesznek zárva az ország egyeteméről,

mint olyanok, akik nem méltók arra, hogy a román diákok közt szerepelhessenek.

b) Mindazok a diákok, akikről bebizonnyított nyér és akiket elítélnek lázadás, a forgalom akadályozása, vagy hatóságértés miatt, egy évre kizártnak az egyetemünkről.

c) Az egyetemi szenátus, 1927 december 23-án tartott ülésén tudomásul vette a közoktatásügyi minisztérium átiratát, amely közli a kormány által delegált vegyes bizottság vizsgálatának eredményét azokról

Zsidóveréssel is lehet tüzet oltani

Beüriék a borgóprundi zsinagóga ablakait. A templomrombolások vidéki visszhangjai

(Cluj-Kolozsvár, december 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) A közelmúltban lejátszódtott borzalmas események visszhangjai ugylátszik nemcsak újságokban és ugy a külföldi, mint belföldi közvéleményben folytatódna, hanem ugylátszik, hogy az erdélyi vidéki városokban további excesszusokra és templomrongálásokra adnak újabb alkalmakat. A bevezetett vizsgálatokat követő enyhe ítéletek semmiképpen nem alkalmasak arra, hogy az antiszemita elemek további tüntetéseit megakadályozzák és ez két vidéki tudósítónk itt közölt jelentéseiből is látható.

Felsővisói tüzvész zsidóveréssel

A csütörtökről péntekre virradó éjszakai tüzvész ébresztette fel a már alvó várost, amely nyolc éve tűzoltóság és a rendetlen adminisztráció miatt két hete ugyszólván víz és világítás nélkül áll. Természetesen a hiányok tudatában lévő lakosságban borzalmas pánikot idézett elő a tüzvész híre. Ez még fokozódott, amikor megtudták, hogy a tűz a város belsejében lévő Hoffmann-féle szitakéreg és hársfárugyárban ütött ki, ahol könnyen gyúladó anyagokkal dolgoznak. Miközben a gyorsan terjedő tűz az egész ucasort el-

pusztítással veszélyeztette, az óriási tumultusban egyes hatósági közegek és politikai reprezentánsok

zsidóveréssel járultak hozzá a tüzvész lecsendesítéséhez.

A különös városmentés áldozatai Elefánt Emil és Wieser Manó voltak, akik a tömeg sokaságánál fogva menekülni sem tudtak a brutális granicsárörmester kezei alól. A tüzet az incidens lezajlása alatt sikerült az egybegyűlt nagy tömegnek lokalizálni, ami azonban nem elég két súlyosan inzultált zsidó ember rehabilitálásához.

Betörték a borgóprundi zsidó templom ablakait

Karácsony első napján, december 24-én éjjel ismeretlen tömeg nagy zaj és tüntetés mellett óriási kövekkel bezúrták a borgóprundi ortodox zsinagóga ablakait. A bezuháló kövek a templom székeit is megrongálták. Az udvaron lakó rabbi nem

mert templomának védelmére menni, mert az uccán nagy csoport ember rendezett tüntetést. A nyomozást megindították.

Párisi diákegyesületek tiltakozása a romániai diákzavargások ellen

Páris, december 27. A republikánus és szocialista egyetemi hallgatók ligája a napokban tartott nagyarányú gyűlésén tiltakozását jelentette be a romániai diákzavargások ellen. Az említett diákliga határozati javaslatban szólítja fel a román kormányt megtorló rendszabályok alkalmazására, egyben felhívással fordul a Népszövetséghez, amelyet arra kér fel, hogy lépjen közbe a kisebbségek üldöztetésének megakadályozására. A javaslat felhívja a francia közvéleményt is, hasson oda, hogy a Romániában élő kisebbségek vagyoni és életbiztonsága megóvassék. A határozati javaslatához két katolikus demokrata diákegyesület és más diákegyesületek is csatlakoztak.

Ütötték, verték kegyetlenül, pofozták, rugdosták és a földre tiporták, a letaposott, lucskos, dermedt hóba. Összegyűjtött garasait kirázták zsebéből, a fehér kalácsot is elvették tőle, még egyszer belerugtak, azután otthagyták szépen a hóban, ájultan, vérbenfagyva a kolindálóknak.

Ott hagyták a kis Feigl Berelet, aki elindult a szeretet és béke magasztos útján, hogy pénzt teremtsen elő betegek és édesanyjának.

Járókelők szedték fel. Most éiet és halál között, lebeg Berele a fehér kórházgyon.

Lángokban áll Magyarország egyik legnagyobb cukorgyára

Kaposvár, december 27. A Georgia nevű hatalmas kaposvári cukorgyár ma reggel óta lángokban áll. A szárító- és raktárhelyiségek, melyekben kétszáz vagon exportra szánt cukorszállítmány volt beraktározva, teljesen leégett. A hatalmas tűz oltására négyszáz ember vonult ki, akik megfeszített erővel dolgoznak a tűz lokalizálásán, eddig még teljesen eredménytelenül. A tűz keletkezésének okát még nem derítették ki és a kár arányait sem lehetett, akár hozzávetőlegesen, megállapítani.

„Lassan és fokozatosan megtalálják az utat a tartós és biztos béke felé”

Briand szenzációs békenyilatkozata

Berlin, december 27. A német sajtó karácsonyi szenzációja az a beszélgetés, amelyet Jules Sauerwein, Briand házi zurnalisztája folytatott a francia államférfivel.

Locarno óta — írja a publicista — több lett és nagyobb mint egy egyszerű miniszter. Ő ma döntő tényezője az európai politikának. Alig lehet elképzelni nemzetközi kérdést, amit Briand böles hozzájárulása és békeközvetítése nélkül oldottak volna meg.

— Mi a véleménye miniszter ur — kérdeztem — arról a haladásról, amit a nemzetközi együttműködés az utóbbi években tett?

— A haladás e téren annál biztatóbb, mert nagy veszedelmeket ugyszólván a karjainkkal suroltunk. Ismételtlen számot kellett vetni azzal, hogy Európában még mindig nem olyan stabil a helyzet, amely megengedhetné az államférfiaknak, hogy babérjaikon kipihenhesék magukat. Roppan és távoli horizontokra beállított földadat, hogy az olyan konvulziókkal átrázott kontinensen, mint Európa, az igazi békét ismét helyreállíthassuk. Még mindig vannak nyílt és vérző sebek, ki nem egyensúlyozott ellentétek, amelyek nemcsak állandó figyelmet igényelnek, hanem különböző országok felelős miniszterei közötti személyes eszmecsere.

— Állíthatom, visszapillantva a múltakra, hogy fontos haladást értünk el. Csak a legújabb időben háritottunk el egy komoly veszedelmet, amely közvetlen kitörés előtt állott. Lengyelország és Litvánia között olyan volt a helyzet, hogy egyik percről a másikra tartani lehetett a fegyverek eldördülésétől. Hiu remény azt hinni, hogy az új ellenségeskedések lokalizálhatók a két eileafőre. Európa Keletjén, ahol bizonyos határokat a legközvetlenebbül érintett államok maguk nem ismernek el és ahol a kis országok egész sora olykor a legkényesebb helyzetbe kerül, a háboru épüze, mint a Balkánra, gyorsan terjedne egyik országról a másikra. Néhány nap alatt sikerült egy bírósági ítélettel, amelynek illetékességét a felek már eleve elismerték, a háborus veszedelmet elhárítani.

Litvánia és Lengyelország két szomszédállamának: Szovjetországnak és Németországnak a vitás ügyben hozzászólania

kellett. Nem volt nehéz dolog Stresemann közreműködését számukra biztosítani. És nem volt jelentéktelen eredmény, amikor ezuttal első ízben meg tudtuk nyerni a Szovjetunió egyik felelős miniszterét, Litvinovot a nemzetközi szolidaritás érdekében. A beszélgetés, amit én és néhány kollégám folytattunk Litvinov urral, nagyon sokban hozzájárult a konfliktus nyugodt és sima elintézéséhez.

Ezután Briand a következő fontos kijelentést tette:

Franciaország és Itália között sajnálatos feszültség állott fenn, amelyet azonban félreértésekre kell visszavezetni, olyanokra, amelyek indulatok polemiákból eredtek és elmergesedtek. Azonban ezt a felhőt az őszinte barátság szelleme el fogja oszlatni. Mussolini legutóbbi kijelentései világosan mutatják, hogy a megértés számára megvan a platform. Értékes haladást jelentett az a tény, hogy az Egyesült Államok közreműködését meg lehetett szerezni a béke és egyetértés műve számára. Megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy Amerika mindazon esetekben, amelyekben politikai doktrínája a közreműködést megengedi, sohasom háritotta el magát a tanácskozásokban való részvételt, Amerika delegátusai résztvettek a leszerelési konferencia előkészületeiben és most van előkészületben az az ünnepélyes hangu szerződés, amely a jövőre nézve az Egyesült Államok és Franciaország között minden háborút kizár. Ez a szerződés bizonyára a többi hatalmakat is hasonló megállapodások kötésére fogja ösztökélni, amint hogy a közvéleményben egyre gyökeret ver a követelés, hogy az államközi konfliktusok ne intéztessenek el a hatalom eszközeivel.

Nem tudom, — mondta végül Briand — hogy a jövő év mit hoz számunkra, nagyon valószínű, hogy az emberiség csak lassan és fokozatosan fogja megtalálni az utat a háborus állapotokból a biztosított és tartós béke felé. Azonban, ha visszatekintünk az elmúlt év veszedelmeire, akkor kifejezhetem azt a kívánságomat és azt a meggyőződésemet, hogy a jövő útja a béke útja lesz. Ma már mindenki meg van róla győződve, hogy új módszerekkel kell dolgozni és pedig a békés bírósági döntvények metódusaival.

Egyszerű történet a 9 éves Feigl Bereléről, aki beállt a „kolindárok” közé, hogy anyjának pénzt vihessen haza és akit véresre vertek a szeretet éjjelén

(Bucuresti-Bukarest, dec. 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Történt pedig az alábbi eset 1927-ben, a keresztényi szeretet és béke ünnepének éjjelén, Bukarest városában, a kilencéves Feigl Berelével, aki szeretett volna pénzt keresni, hogy orvosságot és egyéb földi jókat vihessen haza beteg édesanyjának és aki most az Eforia-kórház egy kis, puhára vetett ágján talán lázálmas utolsó emlékezik vissza az ő első és utolsó „kolindálásának” tragikus történetére.

(Chanukkagyertyára sem volt pénz...)

Ez az éjszaka aligha különbözött más karácsonyi éjszakáktól. Talán csak annyiban, hogy csikorgóbb és dermedtebb volt a hideg, hogy jobban fáztak azok, akiknek nem jutott tüzelőfára és hogy Feigl Berelék nyomorúságos külvárosi viskójában még a rendesnél is nagyobb volt a szomorúság. Mert Berele édesanyját ki kezdte a tüdővész, nem tudott enni adni kislánának, nem tudott orvosságot sem venni magának és még annyira sem jutott, hogy meggyújthatta volna ezen a szomorú chanukkán, a jobb időkre emlékező apró mécseseit. De egyébként igazán nem volt semmi különbség: a nagyváros elhalkult zaja helyett kolindárok vidám és tarka csoportjainak éneke verte fel a néma uccát csendjéért, mint minden karácsonykor. Berele, aki elindult, hogy pénzt szerezzen orvosságra és chanukkamécsesre, sóvárgó irigységgel nézte, mint osztoznak meg a kapu alatt pöttömnyi társai a csillogó lejekon és a friss kalácson, amit jószívű emberek adtak nekik kolindározó énekükért.

Es Berele gondolt egyet. Odalépett egy kis csoporthoz és kérőleg nyújtotta feljük a fagytól kékre dermedt kezét:

— Vigyetek engem is magatokkal!
(Berele beáll a kalindánsok közé)

A vezér, egy már kamaszodó kis legény, végigmerte Berelét. Csak annyit látott, hogy a szegények uniformisa van rajta, hogy rongyos-lyukas télikabátján szabadon táncol keresztül a szél, hogy cipője talpát madzag erősíti lábához és hogy arca tengernyi mély kétségbeesésről beszél. Azt nem látta Berelén, hogy zsidó. És rá-mordult:

— Azután van-e hangod? Tudsz-e énekelni?

Hát hogyné tudna énekelni Berele! Mikor arról van szó, hogy az ő édesanyja várja már otthon a fát és az orvosságot. Berele tehát beállt a kolindárok kis csoportjába járt ő is házról-házra, boldogan tette zsebre a csengő egylejeseket, meg az omló fehér kalácsot, amit ő már réges-régen nem látott és eleinte féltéken, később egyre bátrabban énekelte együtt fisztulavékony szopránján:

— Buna dimineata, la Mos Craciun!
És gyűltek rendre a garasok és gyűlt sorban a kalács is. Társai még is szokták és azóta különösen megnőtt a tekintélye, amióta egy előkelő családnál a ház asz-

szonya megkülönböztetett figyelemmel simogatta meg Berele csonttá fagyott kis arcát. Már-már úgy látszott, hogy nem derül ki a turpisság, hogy Berele — ha bűnös lelkiismerettel is — de hazaviheti mindazt a jót, amire az ő beteg édesanyjának olyan nagyon szüksége van.

(Berelét leleplezik)

De nem így történt. Az ucca végén jártak már. Csak egy-két ház volt hátra. Egy fényes palotában, az első emeleten egy zsidó családhoz kopogtatott be a kolindároló társaság. Tudták, hogy zsidók laknak ott, de a vezér emlékezett még tavalyról, hogy szívesen fogadták őket és még ugyan megvendégelték őket. Egy nagyon gazdag asszony lakott ott abban a házban, aki elviesztette hozzátartozóit és magányos életébe örömet lopott be a vidám gyermekesereg éneke.

Itt történt meg a tragédia. A gazdag és előkelő háziasszony felismerte Berelét. Emlékezett rá, egy jótékonyági akcióból, amidőn is Berelét felöltöztették szépen jószívű nénikék, vagy talán felismerte arcvonásaiban a chéder kis nebulóját? — ki tudná megmondani. A néni kezei összecsapta kezét:

— Hát te Berele, mit akarsz itt? Berele elvörösödött a füle tövéig. Le volt leplezve az ő nagy titka, amit olyan szorongó szívvel huroolt végig az uccán. A vezér összenézett társaival. Először akkor, mikor meghallották ezt a nevet: Berele. Másodszor akkor, mikor Berele több csillogó garast és több kalácsot kapott a nénikétől, mint ők.

Azután a kapu alatt megtámaszták Berelet, a kis zsidófiút.

(A szomorú vég)

— Te zsidó, hogy mertél közéünk jönni? Berelének szegénynek, már anyji ideje sem volt, hogy emondja rendre, hogy otthon milyen hideg van és hogy kell a pénz orvosságra és még sok egyébre.

A „CARMEN” mozgó műsora:

MAUPRAT

(Lovag vagy bandita). George Sand híres regénye után. — A főszerepben: Sandra Milowanoff és Maurice Schultz.

Ezt megelőzi: Smusolini mindent tud. Kiváló karikaturafilm.

Előadások kezdete 5, 7, 9 órakor. Helyárak: Páholy 30 lej. Zsölye 25 lej. I. hely 20 lej. II. hely 15 lej

A négy

Irta: R.

Négy éve, a európai Uniót az Unió előm vissza. Eleinte hogy a páneur nyerje a világ az eszmét újsá propagálja. 19 európa című tanulmányozás dájának volt a következő é folyóiratunk, a francia és német Emellett kon adások szolgálta ban az arányb gondolat terjed alakultak az U Németországban Reichstag elnö Ausztriában, a ban, ahol A. v szágban, ahol ter, Magyarország Bulgáriában, ah landban, ahol ban, ahol Led szlovákiában, a miniszter repre mét. A többi alakulnak haso ban, Litvániába ságok már m Duggans hírne lett alakult me Uniónak egyéb Briand francia pedig szerényes A Páneurópa kezdő:

1. A páneuró sitésének párton col egy új há megsemmisítene tok ellen, amely az életet és tön ciót, harcol a ne elnyomatás ellen életet Európába
2. A Páneuró mindazon euró eszmét egy e akarják érvénye mindazon euró tul pártokon, egy erős, egységs felépítését akarj
3. Az európai leépítésének hárténnie:

Stratégiailag: sági rendszerrel; gazdaságilag hozzásával; nemzetileg a k

4. A Páneuró semmiféle pártp toriális kérdésekt elmélyítésében is turkózosság kiép
5. A Páneuró működését akar a nek pontjai, szab a páneurópai pr

Az eddigi nag esztáció az első volt, amely 192 illesztett Bécsben 2000 páneurópai dr. Eduard Bene saság minisztere, és a francia közt rere, Paul Loe elnöke, Nicola P egykori nagykó

Maga

melléklet

tőke és szak galmas böl nagyobb rev Felvilág

KOP

Pozso

Pogár u

A négyéves Páneurópa

Irtá: R. N. Condenshowe-Kalergi

Négy éve, hogy megalakítottuk a Páneurópai Uniót. 1923-ban alakítottuk, bár az Unió előmunkálatai 1920-ra nyulnak vissza. Eleinte az Unió arra szorított, hogy a páneurópai gondolat számára megnyerje a világ vezető egyéniségeit és hogy az eszmét újságokban és folyóiratokban propagálja. 1923-ban jelent meg a „Páneurópa” című könyv, amely a probléma tanulmányozásának és az eszme propagandájának volt szánva. Ugyanezen a címen a következő évben megjelent hivatalos folyóiratunk, amely 1927 januárjától kezdve francia és német nyelven is megjelenik. Emellett konferenciák és nyilvános előadások szolgálták az eszme terjedését. Abban az arányban, ahogy a páneurópai gondolat terjedt, a következő országokban alakultak az Unió országos tagozatai: Németországban, ahol Paul Loebe, a Reichstag elnöke áll az Unió élén, Ausztriában, ahol Ignatz Seipel, Belgiumban, ahol A. van de Vyvere, Franciaországban, ahol Louis Loucheur volt miniszter, Magyarországon, ahol Lukács György, Bulgáriában, ahol Ivan Schischmanov, Lettlandban, ahol J. Pauluks, Lengyelországban, ahol Lednicki volt miniszter és Csehszlovákiában, ahol Vaclav Schuster volt miniszter reprezentálják a páneurópai eszmét. A többi európai államban szintén alakulnak hasonló komiték: Görögországban, Litvániában és Lettlandban a bizottságok már működnek is. Newyorkban Duggans hírneves professzor vezetésével alakult meg a Páneurópai Unió. Az Uniónak egyébként diszelnöke Aristide Briand francia külügyminiszter, elnöke pedig szerénységem.

A Páneurópai Unió programja a következő:

1. A páneurópai mozgalom Európa egyesítésének pártonfejlési tömegmozgalma. Harcol egy új háború ellen, amely Európát megsemmisítené. Harcol a gazdasági korlátok ellen, amely mesterségesen megdrágítja az életet és tönkreteszi az európai produktív, harcol a nemzeti gyűlölet és a nemzeti elnyomatás ellen, amely tönkreteszi a népi életet Európában.

2. A Páneurópai Unió célja egybefogni mindazon európai államot, amelyek ezt az eszmét egy európai államszövetségben akarják érvényesíteni. A Páneurópai Unió mindazon európai államok a szervezete, akik túl pártokon, nemzetiségen és valláson, egy erős, egységes, békés és virágzó Európa felépítését akarják.

3. Az európai határok fokról-fokra való leépítésének három irányban kell történnie:

Stratégiaiilag: kötelező választott bírósági rendszerrel; gazdaságiilag egy vámegegyesítés létrehozásával;

nemzetileg a kisebbségek védelme útján.

4. A Páneurópai Unió nem avatkozik semmiféle pártpolitikai, szociális és területi kérdésekbe. A nemzeti gondolat elmélyítésében ismeri fel az európai kultúraközösség kiépítésének alapjait.

5. A Páneurópai Unió barátságos együttműködést akar a Népszövetséggel, amelynek pontjai, szabályai összhangban állanak a páneurópai program céljaival.

Az eddigi nagyobb páneurópai manifesztáció az első páneurópai kongresszus volt, amely 1926 október 4-ikétől 8-ig illesztett Bécsben. Ezen a kongresszuson 2000 páneurópai vett részt. Az elnöklet dr. Eduard Benes, a csehszlovák köztársaság minisztere, Joseph Caillaux szenátor és a francia köztársaság egykori minisztere, Paul Loebe, a német Reichstag elnöke, Nicola Politis, a görög köztársaság egykori nagykövete, dr. Ignatz Seipel,

osztrák kancellár és Cabló Sforza szenátor és egykori olasz királyi miniszter vállalta.

Európa minden államának képviselői szolgáltak fel, hogy Páneurópa mellett hitet tegyenek. A kongresszus hatalmas manifesztáció volt Európa egyesítése mellett. Az államok és kiváló államférfiak hivatalos és félhivatalos részvétele mutatta, hogy a páneurópai mozgalom és a Páneurópai Unió Európa hivatalos politikája részéről komoly tényezőként ismeretett el. Nagy jelentősége volt a kongresszusnak az által is, hogy a Népszövetség egyik hivatalos képviselőjét küldte a tanácskozásokra.

A második Páneurópa-kongresszuson, amelyet 1928-ban fogunk megtartani, főleg gazdasági kérdésekkel foglalkozni. A világpolitika fejlődése az utolsó években mindenben igazolta a páneurópai alapelveket. A Páneurópa felé történt lépések közül legfontosabb volt a Locarno szerződés, amely tudvalevőleg a német és francia feszültségben jelentékeny enyhülést hozott. Mindenki előtt nyilvánvaló volt, hogy Locarno csak kezdete annak a szerződési rendszernek, amelynek ki kell terjednie egész Európára, feltéve, hogy Európa a valódi békét óhajtja.

Altalában az utóbbi évek fejlődése egyetlen pontban sem cáfolta meg a páneurópai téziseket, ellenben sok tekintetben igazolta azokat. Oroszország közben Ázsia felé közeledett, a brit birodalom pedig az Amerikai Egyesült Államokhoz. Az európai államok között megkötött baráti szerződések nem tudták az európai békét biztosítani. A háborus veszedelem változatlanul megmaradt, így hát egyre érik az a felfogás, hogy csakis Európa nemzetközi rendszerének teljes újjáalakítása hozhat békét erre a földrészre és egyedül ez a gondolat hozhat megoldást az európai problémákra.

Eltűnt Wilson elnök pilótánő unokahuga, aki pénteken óceánrepülő utra indult

Newyork, december 27. Még péntek délután Miss Francisc Grayson, a Roosevelt-földi repülőteréről startolt az óceán átrepülésére. A pilótánőről azóta semmi hír nem érkezett s így valószínű az a feltevés, hogy a közben kitört nagy tengeri viharban eltűnt. Wilson unokahugát utóljára Capcode fölött látták, Newyorktól mintegy háromszáz kilométer távolságra. A vakmerő pilótánő az utolsó életjét karácsony másodnapján adta magáról.

Több repülőgép és torpedóromboló a viharzó tengeren az eltűnt pilótánő kutatására indult, de eddig eredménytelenül. Valószínűnek látszik, hogy a nagy hóviharban és óriási hidegben erős jégréteg rakódott a gép szárnyaira és ez leszállásra kényszerítette a pilótánőt. A repülőgép úgy volt megkonstruálva, hogy a hideg vizen is hosszabb ideig fenn tudja tartani magát. Ugy látszik azonban, hogy a dühöngő elemeknek nem tudott ellentánni a gép konstrukciója.

Újabb jelentések szerint, miss Grayson kutatása nagy apparátussal folyik. Los Angelesből egy léghajó indult el a pilótánő felkutatására. A léghajó annyi gázzal van ellátva, hogy egyszerre négyezer

mértföldnyi utat tehet meg és 48 órán keresztül kutathatja a vélt területen az eltűnt gépet. A repülőgép hatalmas fény-szórókkal is fel van szerelve és bár nagy vihart jelentenek, lehetséges, hogy a szerencsétlenül járt pilótánő valamelyik szigetben kerestett menedéket.

Newyork, december 27. Az újabb kiküldött hajók kutatásai még mindig nem vezettek eredményre: az óceánrepülő pilótánőt nem találják sehoh. A repülőgépen kívül még egy pilótásít és egy mechanikus is van. A pilótánő elutazása előtt kijelentette, hogy tudatában van annak, hogy repülőgépét a lerakódó jégréteg fogja leginkább veszélyeztetni, de ez ellen úgy fognak védekezni, hogy a szárnyakat erősen bekenik glicerinnel. Kijelentette továbbá, hogy tudatában van a nehéz küzdelemnek, amellyel megmaradásáért az elemekkel szembe kell szállania, de hiszi, hogy a végén mégis diadalmaskodni fog.

Egész Amerikában még abban reménykednek, hogy a pilótánő társaival együtt egy lakatlan szigetre szállott le s ott megvárja a vihar lecsendesülését, esetleg kijavítja megromlott gépet. Ezt a feltevést azonban eddig semmiféle konkrétum nem támogatja.

A közeli hetekre jósolja Maniu a kormány távozását

A nemzeti parasztpárt még beállítás esetén is meg akarja tartani összes politikai gyűléseit. Miért tiltakozik az ellenzék a külföldi kölcsön azonnali perfekválása ellen?

(Bucuresti-Bubarest, dec. 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) A belpolitikai élet legsúlyosabb válságát a parlamenti szünet napjaiban éli át. Tiszta képet alkotni arról a káoszról, amely most a kormány berkeiben uralkodik, lehetetlen, mert azok a nyilatkozatok és egyéb információk, amelyeket a kormány a közvélemény tájékoztatására napvilágra enged, teljesen elmentmondóak a kulisszák mögött lejátszóó eseményeknek. Vitathatatlan tény azonban, hogy a politikának végleges stabilizálódása csak hetek kérdése, amely az egész ország sorsára lesz történelmi jelentőségű befolyással.

Titulescu a liberális akaratot képviselő volna Maniu kormányában

A lázas sietség, kapkodás és formula-keresés, amelyekkel Bratianu Vintila kormányának kontinuitását biztosítani igyekeznek, különböző elméletekre vezetnek, amelyek azonban mind megvalósíthatatlannak bizonyultak. Nemrég irtuk meg, hogy Bratianu azért nem meri a kabinetet átalakítani, mert fél attól, hogy az átalakított kormány sikertelensége véglegesen kompromittálná a liberális pártot. Ezért az ugynevezett specialisták kormányának eszméjét szülte világra a miniszterelnök fantáziája, de erről is kénytelen volt lemondani. Bratianu Vintila számára most már nem volt más hátra, mint lemondásának esetére biztosítani azt, hogy Maniu kormánya, hasonlóan Averescuhoz, a liberálisok szellemében kormányozzon. Az Averescu-kormányban Ion Lapedatu volt a liberális kormány hallgatóság megbízottja, az elkövetkező Maniu-kormányban pedig Titulescunak kellett volna a liberális korifeusz szerepét betölteni. Azonban Maniu átlátott Bratianu játékán és előre kijelentette, hogy Titulescut csak mint valamelyik metropolisba küldött külföldi követét fogadja kormányába. Így Bratianu pártfelforgató terve meghiúsult.

Az ellenzék offenzívája tetőfokán áll

Mig Bratianu fondorlatokkal és kapkodással próbálja megintott helyzetét tisztázni, addig Maniu Gyula a legelkeseredettebb offenzívát indította be ellene. A nemzeti parasztpárt vezérlőbizottságának legutóbbi ülésén Maniu kijelentette, hogy Bratianu kormányát a közeli hetek fogják elmozdítani az ország éléről. A pártvezetőség egyébként elhatározta, hogy január 29-én Jasiban tartja meg a moldvai párt-szervezetek nagygyűlését, törvényes keretek között.

Ha a kormány ezt a gyűlést is betiltatná, mint a december elsejére összehívott albajuliai gyűlést, akkor az ellenzék elhárít magáról minden felelősséget a bekövetkező eseményekért, de nem mond le a nagygyűlés megtartásáról. A jassii gyűlést az összes párt-szervezetek gyűléseit, majd egy Gyulafehérváron megtartandó országos kongresszus fogja követni és mindezeket a gyűléseket akár a kormány engedélyével, akár anélkül, feltétlenül megtartják.

Mi van a külföldi kölcsönrel?

A nemzeti parasztpárt tízezer ellenzéki multja óta soha nem tett még ilyen súlyos kijelentéseket a Bratianu-rezim ellen. Önmagában az, hogy egy ellenzéki pártgyűlésen teljes határozottsággal mondják ki a törvényes hatalommal való szembeállást, azt bizonyítja, hogy a liberális kormány végőráit éli. De az ellenzék nemcsak belföldön, hanem külföldön is a legvehemensbb akciót indította a kormány ellen, amely valószínűleg ennek következtében kénytelen lesz megváltoztatni pénzügyi politikáját. Megírta az Uj Kelet, hogy Bratianu Vintila három bizalmas emberét küldte egyszerre külföldre, hogy az ominózus külföldi kölcsönt végre megszerezzék. A legutóbbi tíz év politikájának nem volt nagyobb szenzációja, mint ez a pálfordulás, hiszen Bratianu

Vintila volt az, aki minden ellenzék hang és minden józan logika ellenére is évekig tartotta fenn a „prin noi inşine” politikáját, amely a mai rettenetes gazdasági helyzetbe sodorta az országot. Érdekes azonban, hogy Maniu, akinek kormányprogramjában legfontosabb pontként szerepel a külföldi kölcsön, legutóbbi parlamenti felszólalásában határozottan tiltakozott a külföldi kölcsön ellen.

Aki Maniu hajthatatlan politikai elvűségét ismeri, csodálkozva kérdezheti, hogy ez mit jelent? Maniu azonban most sem tagadta meg önmagát. Kijelentette, hogy a behozható külföldi kölcsön, vagy kölcsönök hiábavalóak mindaddig, amíg maga a politikai rendszer fennáll. A Bratianu politika nem garantálja a külföldi kölcsönakció öszinteségét, mert az csak a liberális politikának tökéletesen elleplezésére szolgál.

Maniunak ez a szenzációs érdekességit tiltakozása magyarázza meg azt, hogy

Popovici Mihály volt pénzügyminiszter a pártvezetőség megbízásából fontos misszióval Párisba utazott a francia körökkel való összeköttetések felvételére.

Kétségtelen, hogy Popovici útja befolyásolni fogja Bratianu kölcsön-szerzési kísérletét. És kétségtelen az is, hogy a külföldi kölcsön kérdése a legnagyobb problémája a kormánykrisisnek. A bukaresti ellenzéki lapok bizonyoera veszik, hogy Bratianu nem fog külföldi kölcsönt kapni és ez azt jelentené, hogy Maniu hetek múlva kormányra kerül.

Maniu forradalommal fenyeget?

A „Viitorul” mai száma közli Maniu Gyulának a „Petit Parisien”-ben megjelent állítólagos nyilatkozatát. Maniu e szerint kijelenti, hogy pártja nem Károlyista és elfogadja az események által kreált helyzetet. Hozzátette, hogy a Bratianu-kormányt fenntartás nélkül támadni fogja az ellenzék és ha törvényes eszközök nem lesznek elegendők a kormány eltávolítására, akkor a párt más eszközökhez fog nyulni.

Csak a régensztancstól függ, hogy ebben a konfliktusban az egyetlen áldozat a liberális párt legyen. Ha azonban a régensztancs nem vet számot figyelemzetéseinkkel, teljesen szabadoknak fogjuk magunkat tekinteni és szabadkezet nyerünk

A „Viitorul” hangsúlyozza, hogy ez a nyilatkozat politikai zsarolás. Jorga ugyancsak ebben a lapban, arra a kérdésre,

tagadólag válaszolt.

A nemzeti parasztpárt egyik vezető politikusa munkatársunk előtt a „Petit Parisien”-ben közölt nyilatkozatot apokrifnak jelentette ki.

Üdülnek a miniszterek

Bratianu Vintila miniszterelnök pénteken mihaestii birtokára utazik, ahol néhány napig pihenni fog. Duca belügyminiszter teljesen felgyógyult, ma a belügyminiszteriumban dolgozott és holnap este Florenzbé utazik, ahol 12 napig fog üdülni. A minisztert távollétében Iuculetz egészségügyminiszter fogja helyettesíteni. Titulescu is felgyógyult, az ágyat elhagyta már, de a szobát még őriznie kell. Mégis remélhető, hogy a belügyminiszter január elején külföldre utazhatik. Titulescu külföldi útjával kapcsolatosan a kormány érintkezésbe lépett a svájci és németországi kormányokkal és véleményüket kérte Petrescu Comnen, illetőleg Bretescu követekké való kinevezésére vonatkozólag.

Hirdessen az Uj Keletben

Maga sok pénz
kereshet
mellékfoglalkozással
tőke és szakmatudás nélkül. Szorgalmas hölgyek és urak részére nagyobb bevismertéssel alkalmos
Felvilágosítást ad ingyen!
KOPEJZNA J.
Pozsony, (Csehszlovákia)
Pozsony ucca 10. tel. 11.

December 28
relet, aki e
magasztos ün
en elő bete
lebeg, Berele,
(k. r.)
gyik
orgyár ma
en kétszáz
tt. A hatal-
dolgoznak a
ének okát
resen, meg-
lják
elé“
Stresemann
tosítani. És
ny, amikor
nyerni a
nyterét, Lit-
sítás érdeké-
és néhány
urral, na-
tikus nyu-
fontos ki-
ott sajnála-
elyet azon-
zetni, olya-
iákból ered-
nt ez a fel-
ne el fogja
kijelentései
értés szá-
tées hala-
az Egye-
meg lehe-
értés műve
hatjuk meg,
kben, ame-
közremű-
árította el
aló részvé-
ztettek a
leteiben és
ünneplés
re nézve az
ország kö-
z a szerző-
kat is ha-
fogja ösz-
leményben
hogy az
ztenessnek el
Briand —
unkra, na-
riség csak
etalálni az
biztosított
ha vissza-
zedelmeire,
áságomat
egy a jövő
mindenki
új módsze-
g a békés
val.

Gazdasági fejlődés és antiszemitizmus

Alábbi cikket dr. Muresan Livius kiváló erdélyi román publicista írta. A cikk érdekes szempontokból világítja meg a romániai antiszemitizmus gazdasági hátterét.

A zsidóság ellen irányuló vehemens támadások, amelyek már néhány éve húzódnak végig problémáink között, a román diákság felé irányította a közönség érdeklődését. Nem kevésbé közérdekű azonban az érem másik felének, a zsidókérdésnek a megvilágítása. Ezt a problémát nagyon sokféleképpen világították már meg. Én a lényeg legmélyét akarom megvilágítani és ez a zsidókérdés gazdasági oldala.

A szociológusok elegendőnek tartották az antiszemitizmus meghatározásánál azt a megállapítást, hogy a zsidók és más népek közötti gazdasági antagonizmus az antiszemitizmus egyetlen oka. Ez az antagonizmus a modern társadalmakban a kapitalizmus kezdetével és fejlődésével van szoros összefüggésben.

A zsidóságnak a történelemben precizen meghatározható gazdasági szerepe volt. Ok a kapitalizmusnak, a legprimitívebb állapotában: a kamatrendszerben való konzerválói. A zsidóknak ez a készsége forradalmi jelentőségű volt a középkori feudális társadalomban. A kamatoztatás forgótökévé változtatta át a fekvő birtokot és ez volt a modern kapitalizmus kiindulási pontja. A feudalizmust ezzel szétzdulta a zsidóság és szinte szétzdulta ezáltal a társadalom alapjait is. Ebben kell magyarázani a feudális rendszerből a kapitalizmus felé törő népek zsidógyűlöletét. A XV—XVI-ik században ez a zsidóságnak tömegeiben való pusztulását hozta magával. Sorban tűtek ki a zsidóságot Spanyolországból, Portugáliából, az olasz és német városokból. Még Anglia is, amely a történelem folyamán a legtoleránsabb volt a zsidósággal szemben, kiűzte ebben az időben és csak később fogadta vissza a zsidókat.

Románia csak 1830 körül került a modern kapitalizmus hatása alá. A nemzetközi kereskedelem kifejlődése, természeti javainknak készpénzben való gyűmölcsözötése hozták is elhozta a zsidóságot, a pénzkészlet tudományának történelmi specialistáját. Az idegen áruk beözönlése magával hozta a zsidóság beözönlését is. Nagyon jellemző, hogy ez a jelenség egyszerre volt észlelhető a két román principátusban.

A bojártság, a román nép egyetlen feudális beidegzettségű társadalmi osztálya elsősorban volt kiteve a zsidó kamatoztató gazdaság támadásának. Harminc évnél rövidebb idő alatt a bojártság eltűnt mint osztály, az ősi földök vagy feldaraboltták a kamatoztatások következtében, vagy pedig idgen kezekbe jutottak.

A parasztság nem szenvedte meg ezt a hatást: nem volt földbirtoka. Ez az osztály csak akkor jutott közelebbi összeköttetésbe a zsidósággal, amikor a bérlő és földmunkás viszonya kialakult közöttük.

A zsidóság és a más népek közötti antagonizmus gazdasági összeköttetések kapcsán éleződött ki. Ezért gazdasági uton fog történni a népek közeledése is. Minél jobban távolodik egy állam a kisgazdaság kamatoztató rendszerétől a komoly, gyáripari, nagykereskedelmi kapitalizmus felé, annál inkább szűnik meg lassanként az antiszemitizmus is. Ebben a működési körben a zsidóság nem mutat felsőbbrendűséget az árja-népek fölött. Minden nyugati államban, ahol erőteljes nemzeti ipar fejlődött ki, a zsidók nem dominálnak többé, a részvénytársaságok megszerzésénél, a modern kapitalizmusnak ennek a hatalmas produktumánál, alsóbbrendűeknek bizonyultak.

Romániában hasonlóképpen a nemzeti elemeké és az ipar a jövő, amely ezt a fejlődési vonalat fogja meghatározni. A románoknak fejlett kereskedelmi érzékük van, amit nem mondhatunk el a magyarokról, akikből ez az érzék a legnagyobb mértékben hiányzik. A román népben nem is sejtett értékek vannak, amelyeket nem tudtak kifejleszteni az állandóan elnyomó és lelki kíváncsalimatól idegen rendszerű rezsimnek. Mikor azonban ez a nép kultúrnéppé fejlődik, politikai és gazdasági téren megszerveztetik, akkor fognak

a lelkéből azok az elnyomott erők kitörni, amelyek békesen és biztos módon elsöprik az ellenállásokat és minden akadályt, amelyek fejlődésében megátolják. A történelem haladásával a zsidókérdés külső megnyilatkozási formái enyhül-

tek. Láthatjuk, hogy itt óriási gazdasági kérdések vannak, amelyeknek nem lehet ellentálni. Mint a természet jelenségeinél, itt is le kell leplezni az igazi okokat, hogy a megállapított törvények alapján tompítsuk le azokat. Nevetséges

gondolat az, hogy a dolgok menetét szaklalkal levágásával, ablakok beverésével és üzletek kifosztásával befolyásoljuk. Meg kell változtatni a régi pástornentalitást, a bürokráciát és új, aktív, kapitalista gondolkodásmódot kell elsajátítanunk.

A Háztulajdonos Szövetségek újabb célkitűzései

Írta dr. Váradi Ödön nagyváradi ügyvéd, a Háztulajdonosok Szövetségének társelnöke

— Az állami követelések elsőbbségi joga —

A Háztulajdonosi Szövetségeknek legutóbb tartott megbeszélésén határozatba ment, hogy a Szövetségek közös akcióban kéri a Kormányt, hogy helyezze hatályon kívül a lege de urmările (adóbehajtási törvény) azon sérelmes intézkedését, hogy ha bármely ingatlan árverés alá kerül, úgy a befolyó vételárból először is az ingatlantulajdonosnak bármennyű adója, bírsága kerül levonásba.

A kapcsolts részeken az Erdély területén érvényben levő telekkönyvi rendtartás olyképp intézkedett, hogy

az árverési vételárból csupán azon adó volt levonható, amely házádó fejében volt kivetve, vagy pedig az ingatlan átírásából eredő kincstári illeték.

Ezt az intézkedést hatályon kívül helyezte az adóbehajtási törvény, amely utolsó szakaszában kimondja, hogy minden ezzel ellenkező intézkedés hatályát veszti. Már pedig ez annyit jelent, hogy ily módon

a jelzálogbiztosíték sem tekintendő megfelelő fedezetnek

és ha ezen törvény egy újabb törvényes intézkedéssel nem lesz hatályon kívül helyezve, a jelzálogban való bizalom megszűnhetik és a jelzálogi kihelyezések is meg fognak szűnni.

Mert mit jelent ez a törvény a gyakorlatban? Mondjuk, elárverelnék egy házat, amely 1,000,000 lej értékű volt és amelyre valamelyik pénzintézet első helyre, tehát feltétlenül biztosnak vélt bekebelezésre adott 200,000 lejt. Ha már most az illető tulajdonos például kereskedő volt, úgy a befolyó vételárból nemcsak a határlékos házbér díja lesz levonva, hanem a kereskedő üzletének mindennemű tartozása, kereseti adó, bírság stb. De nemcsak ezt vonják le, hanem ha az illető kereskedő akármilyen címen 500 ezer lej bírságot róttak, az is előnyös tétel gyanánt lesz fizetve, vagyis az első helyi betáblázott hitelezőt megelőzőleg nyer kielégítést.

E törvény alkalmazásának egyik gyakorlati példája a napokban tünt ki. Nagyváradon volt egy kereskedelmi rész-

vénytásaság, melynek emeletes házára egy itteni pénzintézet elsőhelyre adott 500,000 lej kölcsönt. A ház árverésen elment 300 ezer lejtért. A pénzintézet úgy gondolkodott, hogy inkább elveszít valamit követeléséből, de megkapja a 300,000 lej vételárat a kisebb összegre menő árverési költségek és a házádó levonása után. A sorrendi tárgyaláson azután a kincstár képviselője elővett egy kimutatást, amely szerint az illető részvénytársaság több évi kereseti adó fejében 310,000 lej összeggel tartozik a kincstárnak. A megjelent bank-ügyész hivatkozott a telekkönyvi rendtartásra, amely szerint a kapcsolts részeken csupán a házat közvetlenül terhelő adók sorozhatók a kincstár javára. A kincstár képviselője viszont az adóbehajtási törvényre hivatkozott, mely eltörli ezen intézkedést és a kincstár bármely jogcímből eredő követeléseinek első helyre leendő kielégítését rendeli el. Az eljáró bíró kénytelen volt az adóbehajtási törvény alkalmazásával kimondani, hogy a befolyó 300,000 lej vételárat a kincstárnak utalja ki. Ez ellen a bank képviselője jogorvoslattal élt. Ha a tábla is helybenhagyja a kiutalást, akkor

a bank, amely első helyre, egymillió lej értékű ingatlanra adott 500,000 lejt, az utolsó baniig elveszti követelését.

Eszerint a jelzálogos hitelezőnek, még ha első helyre is adja ki a pénzt és tábláztatja be követelését, mindig reszketnie kell, hogy az adósa nem követette el valamilyen forgalmi adó kihágást, selyemcsempészetet, vajjon fizeti-e üzlete után az adót, mert ki van téve annak, hogy mire követelése az adós ingatlanából behajtásra kerül, a felszaporodott házádó, kereseti adó, bírság, illeték olyan sokra rug, hogy elveszi az egész vételárat és így a hitelező követelését teljes egészében elveszitheti.

Mint hogy feltétlenül szükséges, hogy a külföldi tőke Romániába bejőjön és minthogy maga a kormány is programjába vette, hogy elősegíti a külföldi tőkének bejövetelét, ezen igen helyes szempontból véve legsürgősebb teendője volna a

kormányt, hogy egy pár szakaszból álló törvényjavaslattal

az ingatlanokra nézve visszaállítja a régi törvényt,

amely szerint a vételárból nem vehető el a kincstár részére egyeb, mint a háznak három évről hátralékos házbéradója. A külföldi hitelező, aki ismeri e sérelmes intézkedést, fél kölcsönt nyújtani, mert attól tart, hogy ha első helyre adja is, ki van téve annak, hogy nem kap fedezetet a követelésére.

A jelzálogkölcsönök hiányát óriási mértékben érzi minden ingatlantulajdonos.

Évi 30—36 százalékos pénz anyagi romlásra vezet. A mai viszonyok között nem tud valaki annyit keresni, hogy a magas kamat rémével sikerüljön megküdenie. Mint egy falat kenyérré, oly nagy szükség van a külföldi olcsó kölcsönre, mert mint látjuk és tudjuk, a külföldi országokban már régebben lehet évi 8 százalékos törlesztéses kölcsönöket kapni.

E kölcsönök révén befolyó pénz segítene a válsággal küzdő építési iparágunkon, kedvet nyújtana az építkezésre, épen azért tartották a Háztulajdonosok Szövetségei indokoltnak, hogy erre a kormány figyelmét felhívják és sürgős intézkedését kérjék. De

a belső hitelező szempontjából is kívánatos a fent javasolt törvény meghozatala,

mert a belső jelzálogi kihelyezéseknek is kedvet szegi ez a körülmény, hogy az első helyi betáblázás sem nyújt ily körülmények között megfelelő biztosítékot. Kívánatos tehát, hogy a kormány belássa e fontos közérdeket és a külföldi jelzálogos kölcsönök bejövetelét megfelelő törvényes intézkedésekkel lehetővé tegye.

UJ ÉKSZERÜZET
FENYŐ HERMANN
 óra és ékszerüzlet
CLUJ, PIATA UNIRII 23.
 Dus raktár a legmodernebb óra ékszer és dísz tárgyakban.
 Szolid kiszolgálásért a cég régi jó hírneve teljes garanciát nyújt.

Az Uj Kelet z...
 bánsági z...
 Főszerkesztő: ...
 Felelős szerkes...
 Az Uj Kelet cikk...
 a forrás me...

— Figyelme...
 ügyen. A Zs...
 védő Irodája köz...
 Apel mellett müll...
 zési bizottság uja...
 d... ott: Elisabet...
 Ignátz, Samuil...
 Sebesul-sasesc, I...
 ham Rosenfeld O...
 stein, Eugen Adl...
 kovits, Jacob Fr...
 xandru Róth, D...
 Lindenbaum, Ign...

— A kolozsv...
 község közgyű...
 zsidó hitközség...
 Sámuel elnök vez...
 amelynek tárgya...
 módosítása és a...
 tétele képezte. A...
 alapszabályok me...
 progresszív uton.

Az adózás progr...
 aranylejtől tizen...
 gyökeres rendszer...
 azért vált szükség...
 zsidó tömegek ér...
 a gabbelladják...
 disszidensekből...
 által delegált tíze...
 amelynek értelmé...
 ajánlotta lemondá...
 jelentést egyhang...
 szönetét fejezve...
 a béke érdekében...

lemondott. Dr. K...
 hitközségben fölb...
 kívánja, hogy leg...
 éle irányuljon a...
 közben érkezett...
 Kolozsvár rendőr...
 Miksa köszöntött...
 nemcsak a mi egy...
 hanem az ország...
 dációjának megvé...
 prefektus ur e...
 abban, hogy ez...
 jövőben felelőtlen...
 bolygatni. "Mihai...
 kal válaszlát és...
 város rendje fölb...
 minden polgára...
 tekintet nélkül n...
 szempontjából. A...
 gyűlés tüntető t...
 tudomásul. Dr...
 után az elnök k...
 választásokat a k...

— Erdélyi...
 élelmezési né...
 kezett. Budape...
 zedek" értesülése...
 közlelmezési nég...
 ahol jelentkezett...
 tesnél, akinek b...
 akar állani. Heté...
 jelentkezését és...
 ról. Hir szerint...
 totta az eljárást...
 alatt tanúsított n...

— Felhívás...
 dasági és Jel...
 hez és egyéb...
 lező megbízás...
 Közgazdasági...
 seit és hitelező...
 ben követendő e...
 1927. évi decem...
 után 6 órakor...
 kamara gyűlést...
 letre gyűljenek...
 december hó 24...
 advocat.

SELEC
m o z g
 Szenzációs prem...

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdelyi es bansagi zsidóság napilapja. Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc. Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg

Figyelmeztetés állampolgársági ügyben. A Zsidó Nemzeti Szövetség Jogvédő Irodája közli, hogy a cluj Curtea de Apel mellett működő állampolgársági felebbezési bizottság újabb a következők ügyében döntött: Elisabeth Pollák, David Fani, Dávid Ignácz, Samuil Daskal, Dej, Stössel Jakab Sebesul-sasac, Isac Grünfeld Huedin, Abraham Rosenfeld Oca-Muresului, Isosif Lichtenstein, Eugen Adler, Filip Izrael, V. M. Berkovits, Jacob Fried, Maria Rotschild, Alexandru Róth, Desideriu Schönfeld, Maxim Lindenbaum, Ignatz Davidovits, Cluj.

A kolozsvári ortodox zsidó hitközség közgyűlése. A kolozsvári ortodox zsidó hitközség yasarnap délelőtt Adler Samuel elnök vezetésével közgyűlést tartott, amelynek tárgyat főként az alapszabályok módosítása és a tizenegyes bizottság jelentése képezte. Az elnök jelentette, hogy az alapszabályok megváltoztatása főleg az adók progresszív uton való emelésére vonatkozik.

Az adózás progresszivitásának határa évi egy aranylejtől tizennyolcezer lejig terjednek. A gyökeres rendszerváltozás ezen a téren főleg azért vált szükségessé, hogy a vagyontalan zsidó tömegek érdekében le lehessen szállítani a gabbelladjakat. Majd bejelentette a disszidensekből és a hitközség vezetősége által delegált tizenegyes bizottság referatúráját, amelynek értelmében a képviselőtestület felajánlotta lemondását. A közgyűlés mindkét jelentést egyhangulag vette tudomásul, közszózatát fejezve ki a választmányát, hogy a béke érdekében a mandátum lejártá előtt lemondott. Dr. Kohn Hillel felszólalásában a hitközségben felbukkanó harcokról beszélt és kívánja, hogy legyen ugyan harc, de ennek éle irányuljon a közömbösség ellen.

Beszéde közben érkezett a terebba Mihai őrnagy, Kolozsvár rendőrprefektusa, akit dr. Klein Miksa köszöntött. „A béke — ugymond — nemcsak a mi egzisztenciánk érdekében való, hanem az ország tekintélyének és konszolidációjának megővése érdekében is. Bizunk a prefektus ur eddigi magatartása alapján abban, hogy ennek a városnak rendjét a jövőben feleltelen elemek nem fogják megbolygatni.“ Mihai prefektus szívvelyes szavakkal válaszolt és kihangsúlyozta, hogy amíg a város rendje fölött 8 órkodik, addig a város minden polgára, vallásra és nemzetiségre való tekintet nélkül nyugodt lehet a közbiztonság szempontjából. A prefektus választát a közgyűlés tünnető tetszénnyilvánításokkal vette tudomásul. Dr. Pollák Sándor felszólalása után az elnök közölte, hogy a hitközségi választásokat a közeli hetekben ejtik meg.

Erdélyi Mór volt magyar közéleti képviselő népbiztos Budapestre érkezett. Budapestről jelentik: Az „Uj Nemzedék“ értesítése szerint Erdélyi Mór volt közéleti képviselő népbiztos Budapestre érkezett, ahol jelentetett Hetényi főkapitány-helyettesnél, akinek bejelentette, hogy bíróság elé akar állani. Hetényi tudomásul vette Erdélyi jelentését és elbocsátotta a főkapitányságról. Hir szerint az ügyesség már megindította az eljárást Erdélyi ellen a kommunál alatt tanúsított magatartása miatt.

Felhívás az Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank rt. betéteseihez és egyéb hitelezőihez. Több hitelező megbizásából felhívom az Egyesült Közgazdasági és Jelzálogbank rt. betéteseit és hitelezőit, hogy a bankkal szemben követendő eljárás megállapítása végett 1927. évi december hó 28-án, szerdán délután 6 órakor a kereskedelmi és iparkamara gyűléstermében hitelezői értekezletre gyűljenek össze. Cluj, 1927. évi december hó 24-én. Dr. Stefan Fabius, advocat.

Hajnal László ügye. A sziguranca vezérfelügyelősége ma délelőtt magához kérte a sajtó képviselőit és annak a közlésére kérte fel, hogy mindazok, akik december 9-én este, a diáküntetésre következő péntek este 6 1/2—7 órakor uccai verekedések szemtanúi voltak, két napon belül jelentkezzenek a sziguranca tanuvalomástétel végett. A tanuvalomások Hajnal László inzultálását kell tisztázzák, mert a hatóságok nem tudtak biztos adatokat kapni a nyomozás során.

Az ellágyedt amerikai tengeralttjáró kiemelési munkálatai. Washingtonból jelentik: Wilbur amerikai tengerészeti államtitkár tegnap Provincetownba érkezett, hogy személyesen ellenőrizze az ellágyedt tengeralttjáró kiemelési munkálatait. Az emelőpontok parancnokai a legsürgősebb utasítást kapták a kiemelési munkálatok elkészítéséhez. Több buvárnak sikerült kábelket lefektetni az ellágyedt hajó törzse alá, úgy, hogy a kiemelési munkálatok a hét végén okvetlen megkezdődnek, hacsak valami váratlan akadály közbe nem jön, vagy a tengeralttjáró magától felszínre nem kerül.

A francia kormány aggódik Dél-franciaország elnéptelenedése miatt. Párisból jelentik: A francia sajtó aggodalommal foglalkozik Délfranciaország elnéptelenedésével, amely különösen most érződik, amikor a meg nem született gyermekek férfikorba serdülnek. Az elnéptelenedés pótlására Délfranciaország területére olaszok, spanyolok és legújában hollandiaiak települnek.

1928 Moravetz Album 1928. Belföld-külföld legnagyobb sikertű zeneszámlákat tartalmazza az új 43 pompás zenemű 175 lei. Mindenütt kapható

Három embert megettek a farkasok. Dévai tudósítónk jelenti: A rettenetes hideg kiszabadította barlangjaiból a téli bőjtől kiéhezett farkasokat, melyek az emberlaktájakon keresnek táplálékot. Szabadon álló házak oljai, istálló állandó veszélynek vannak kitéve és a csoportosan járó farkasok embereket is megtámadnak. December 19-én Hátszeg környékén véres, összességagt parasztruhát és bundát találtak, melynek tulajdonosát a farkasok kiették a ruhájából. A ruhák mellett vadászfegyver feküdt, melyet bizonyára használni sem volt ideje a hirtelen megtámadott parasztembernek. Egy Dobra melletti falu határában két véres női öltözetet találtak, mely minden valószínűség szerint szintén farkastámadások áldozataiból maradt meg.

Házasság. Menezser Erwin dr. storojmetzi ügyvéd és Alma Ebner, dr. Mayer Ebner leánya, házasságot kötöttek.

A védők akciója Hatvany Lajos báró szabadlára helyezése érdekében. Budapestről jelentik: Báró Hatvany Lajos védői két irányban kísérik meg báró Hatvany Lajos számára a szabadlára helyezést. Elsősorban óvadékok ajánlanak fel, amelynek elutasítása esetén szanatórium gyógykezelés végett fogják kérni védencük szabadlára helyezését, aki fogsága alatt megbetegedett. A kérdésben a törvényszék e héten dönt.

Elítélték a dévai sorozatos betörések tetteseit. Dévai tudósítónk jelenti: Annak idején közölte az Uj Kelet, hogy a dévai rendőrségnek sikerült elfognia Huh Ilie 20 éves és Avram Gheorghe 21 éves környékbeli parasztleányeket, kik Déván és környékén közös erővel 15 betöréssel lopást követtek el. A fiatalembereket, kik teljes beismerésben voltak, tegnap vonták felelőségre a dévai törvényszék, mely mindkettőjüket egy-egy évi fogságra ítélte és kötelezte őket Gergely Adolf és Apa János dévai kereskedőnél okozott 18.000 lejes kár szolidáris megfizetésére. Az ítélet jogerős. * Erdős Renéé összes művei kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában. Kérjen prospectust.

Felosztották Ferdinánd király hagyatékát

Mintegy 77 millió lej értékű vagyontól egy-egy örökösre

(Bucuresti-Bukarest, dec. 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) A jasi törvényszék, mint örökösödési bíróság, végrehajtotta Ferdinánd király hagyatékának felosztását 1927 december második dátummal. A vonatkozó ügyiratot Colomei ügyvéd nyújtotta be, mint a régenstanács megbízottja és egyuttal két prokurát is csatolt hozzá, az egyiket Marioara jugoszláv királynétól, a másikat Careiman Károlytól. Mihály királyért a régenstanács írta alá az okiratot. Ferdinánd király hagyatékát 387 millió 476 ezer 714 lejre becsülték meg és ezt az öt örökös között egy osztották fel, hogy mindegyik kapott körülbelül 76 millió 95 ezer lejt, csak Ileana hercegnőnek jutott 5 millióval több, mert az örökösök megállapodtak abban, hogy cedálják rá ezt az összeget hozományá-

nak megadására és Ferdinánd királynak többi gyermekei részére házasságuk alkalmával adott ajándékainak rekompenciációja fejében. Ettől a vagyontól függetlenül, Mihály király örökölte a Peles-kastélyt, a szinajai birtok épületeit, továbbá a predeali birtokot, a bukaresti ingatlanokat a Campineanu-uccán, a királyi palota körül, továbbá a Filipescu-parkban levő házat. Mária özevy királynénak használati joga van a Peles- és Pelisor-kastélyok összes képeire és mügyüteményeire, azonkívül hasznélvezeti joga van a szinajai és predeali birtokok jóvedelmére. Nincs fölvéve az elhunyt király vagyona a mamajai palota, amelyet Elena anyahercegnőnek ajándékoztak volt és amely felerészben Mária királynéné, felerészben pedig Károly főhercegé volt.

Az abnormis fagy után katasztrófális esőzés és áradás állott be Nyugateurópában

London, december 27. A nagy fagy megenyhültével Londonban állandóan hó és havaseső esik, amely súlyos közlekedési zavarokat okoz. Saxham közelében egy tehervonat a hó teljesen befújt. Gyakori összeütközések történnek az egyes vasutvonalakon, az összes folyók erősen áradnak. Ezzel egyidejüleg Franciaországból hatalmas felhőszakadásokat és földcsuszamlásokat jelentenek. A marseilles-párisi vasutvonal több helyen teljesen járhatatlanná vált a sziklagörgetgek miatt. A nagy esőzések és viharok miatt Dover és Calais között csak szükségjáratok közlekednek. Északafrikában özönvízszzerű esőzések vannak, ugyszintén Spanyolországban is. Pozsonynál a megindult jégzajlás és olvadás következtében a Duna-áradás elérte kulminációs pontját. A jobbparton lépő Ligetfalut az ár előntötte. Magában Pozsony városában is attól tartanak, hogy az áradás súlyos károkat fog okozni. Több propellert és halászbarkát az összetörülő jég pozdorjává zuzott. A városban katasztrófától tartanak.

A német, francia, török és angol parlamentek elnökei egyöntetüen megállapítják, hogy válságban van a parlamentárizmus

(Berlin, december 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az újságok karácsonyi körkérdései közül kiemelkedik a „Hamburger Fremdenblatt“ kérdése a világ legjelentősebb politikusaikhoz. A kérdés: „Válságban van-e a parlamentárizmus?“

A kérdésre a legtöbb felelet nagyjában az, hogy a parlamentáris kormányzási forma ma még igazolt és szükséges, azonban hogy a parlamentárizmus válságban van, azt a meginterjúvoltak közül senki tagadásba nem veszi. Loebe, a német Reichstag elnöke, a következő eszközökkel véli a parlamentárizmus válságát leküzdni: Mindenekelőtt azokat a problémákat, amelyekhez beavatottság és szak-képzettség szükséges, nem tárgyalhatják csak szakemberek. Általában a koncentráció híve. Szerinte a parlamenti munkának ésszerű beosztása a legfontosabb. Olyan központosító munkára van szükség, amely a bürokratizmus túltengésének elejét veszi.

Buisson, a francia kamara elnöke, a parlamentárizmus krízisének megoldására a következő eszközöket ajánlja: — A parlamenti munkát úgy meg kell szervezni, mint egy nagyvállalat munkáját. A törvényjavaslatok fölött előzetes tanácskozássokat kell tartani.

— Éa a magam részéről szükségesnek tartom, — mondotta az elnök — olyan bizottságok megszervezését, amelyeknek minden eszköz rendelkezésükre áll főleg arra, hogy a kérdés felől alaposan informálva legyenek. Fontos, hogy minden törvényjavaslatról pontos információk legyenek abban a tekintetben is, vajjon hasonló törvények a külföldön, mint váltak be a gyakorlatban. Kiazin pasa, a török nemzetgyűlés elnöke ezeket mondotta: — Felfogásom szerint, a parlamenti rendszer az egyetlen racionális rendszer. Ha a parlament bizonyos okok következtében elveszítene hatalmát, akkor ez csak átmeneti jellegű lehet. Mert az eddigi tapasztalatok szerint, a parlament az egyetlen alkotmányos intézmény, amely alkalmas a mai viszonyok között hatalmat adni és közvetve hatalmat gyakorolni. Philip Snowden, az ismert brit államférfi javaslata szerint egy külön ipari parlamentet kellene teremteni, amely a rendes parlamentbe való választásoktól eltérően, más választási rendszer alapján ülne össze. Ennek a parlamentnek munkaköre azonban kell, hogy tisztára az ipari törvényhozásra szorítkozzék. Nyilatkozatát Snowden így végzi: — Igaz, hogy a demokrácia sok tekintetben fogyatékos, azonban egyelőre nincs jobb eszköz a népakarat kifejezésének a parlamentnél. Mihelyt jobb instrumentumot találunk ki, nyomban a parlamentárizmus ellen foglalok állást és a jobbat fogadom el.

SELECT Petrovici Svetislav mozgó (Libanoni kastély és Model-ből ismert művész) Szencziós premier Syrene Morgana legújabb drámájában. Monopol Filmc.

A 12-ik csehslóvak osztálysorsjáték. A legnagyobb nyerményösszeg szerencsés esetben 2,000,000 Kč — 10,000,000 Lei. Intulmak és nyermények: 2 jutalom összesen 1,400,000 Kč - 7,000,000 Lei 2 nyermény összesen 600,000 Kč - 3,000,000 Lei 2 nyermény összesen 400,000 Kč - 2,000,000 Lei és így tovább 27,000,000 Kč - 285,000,000 Lei nyermények. Rögötni kifizetés készpénzben államilag garantálva. 230,000 sorsjegy, 115,000 nyermény, tehát az összes sorsjegyek tele nyer. Megrendelések levél útján külföldi viteldíjjal bármintve gyorsan esz.özötteinek, vagy itt a szelvényt letétni és borítékban külföldi viteldíjjal netünk beküldeni.

A CFR vezetői is veszélyesnek tartják a vasutvonalak rongált állapotát. Bukarestből jelentik: A CFR hálózatában olyan vonalak is vannak, melyeken 40-50 éve nem cserélték ki a sineket. A CFR vezérigazgatóságának megállapítása szerint 40 milliárd lej szükséges a vasut reorganizálásához. Alex Cottescu, a CFR igazgatóságának elnöke a sajtó képviselői előtt a következőkben nyilatkozott a vasut jelenlegi helyzetéről és többek között azt a kijelentést tette, hogy ha rögtön intézkedések nem történnek a túlhasznált sinek kicserélésére, katasztrófális eredményekhez vezethet a megnövekedett vasuti forgalom. Hasonlóképpen nyilatkozott Teodorescu vezérigazgató is. Mértékadó helyen kijelentették, hogy 1500 kilométernyi vonalra kell sürgősen kijavítani és átserélni a sineket, hogy elkerülhető legyen a további vasuti szerencsétlenségek. A jelenlegi siralmas helyzetében a CFR a vonatok gyorsaságát lassítani kénytelen, hogy azok, ha bizonytalanul is, de mégis közlekedhessenek a veszélyeztetett utvonalakon.

Uj cigarettafajta kerül forgalomba január 1-én. A dohányjövődék vezérigazgatósága január elsején új cigarettafajtát hoz forgalomba. Az új cigarettát, amelyet Marasestinek neveznek, darabonként 30 baniba fog kerülni. A Marasesti cigarettán kívül ugyancsak január elsején új fajta dohány kerül a közönség elé. Az új dohány kgr.-ja 300 lejbe kerül és a csomagokhoz cigarettapapírt is fog mellékelni a dohányjövődék. Egyáltalán ezental az újonnan feldolgozandó dohányneműhöz, a Macedonia, a Lux és a Regal dohányok kivételével mindig fog cigarettapapírt mellékelni a dohányjövődék. A 100 gramos I. osztályú dohányhoz 150 cigarettapapírt mellékelnek és 50 lejes áron hozzák forgalomba. A II. osztályú dohányhoz dobozonként szintén 150 cigarettapapírt mellékelnek és 40 lejes áron fogják árusítani. A 20 gramos csomagolású I. osztályú 10 lejes áron kerül forgalomba 30 cigarettapapírossal. A 20 gramos II. osztályú dohány papírral együtt 8 lejes áron és III. osztályú dohány ugyancsak cigarettapapírral 6 lejes áron kerül árusításra. A 20 gramos csomagolású közönséges II. osztályú dohány 25 darab velin cigarettapapírossal 4 lejes áron kerül forgalomba.

„Wimpassing“ hó és sárcipő a legjobb és legolcsóbb

Nem adják ki a román hatóságoknak a temesi szerb Bank- és Takarékpénztár sikkasztó igazgatóit. Budapestről jelentik: Még élénk emlékeztében él az olvasóknak a legelső bánati bankbotrány, amikor is a Temesvári Szerb Bank és Takarékpénztár vezérigazgatója, Rajna Gyula és Hauska Rezső igazgató több millió lejt elcsikkasztása után megszöktek a hatóságok és a bank részvényesei elől. Rajna Gyula a lopott pénzt Párisban elköltötte, majd Budapestre ment, hol a temesvári hatóságok körzésére a rendőrség letartóztatta, Hauska igazgató pedig Bécsbe szökött. A román hatóságok mindkettőjük ellen megindították a kiadatási eljárást, azonban sikertelenül. Rajna bebizonyította, hogy magyar és Hauska Rezső pedig, hogy osztrák állampolgár és így a magyar, illetve az osztrák hatóságok a szélhámos bankigazgatók kiadását meg kellett tagadják. A sikkasztó bankigazgatók felett a magyar, illetve az osztrák bíróságok fognak itélkezni.

Most az ideje

hogy boldogulásához a lépést megtegye.

Január 18-án kezdődik a cseh-szlovák oszt. sorsjáték

I. oszt. huzása, miért is rendeljen azonnal egy sorsjegyet a szerencséséről közismert **Ungár bankháznál, Kosice (Kassa) Malom-utca 20.** A sorsjegyek árai: 1/1 80 kor. 400 lei, 1/2 40 kor. 200 lei, 1/4 20 kor. 100 lei, 1/8 10 kor. 50 lei. — Prospektussal és felvilágosítással szívesen szolgál nevezett bankház. — Diszkrét szétküldés. Kuláns kiszolgálás. Ügynökök és elárusítók felvételnek.

A tengerparti kioszkban találkoztam össze vele s ajkainak nemes borulata most is emlékezetemben jár, elvegyülve a parti sétányon nyíló rózsák illatával, a távozó hajók bánatos ringásával, a tenger félszöld, félszürke színével, a hullámok zajával, melyek a szirteket csapdosták.

Chianti bort ittunk, felettünk a matrókocsmban görög hajósok énekeltek s a város felől nehéz fellegetek hajtott a szél, melyeknek szélét pazar aranyba vonta a horizontra eső nap sugárzóje.

— Az élet szép — mondottam lelkesülten, mialatt barátom, akivel a véletlen hajtott össze e gazdag órákban, vékony, áttetsző, nőies kezeivel újra bort töltött a pohárba.

— Az élet szép volna, ha az emberi sors szépségeit le nem rontanák az örökös csalódások — válaszolta rezignáltan.

— De hiszen, ha jól tudom, az ön életében most már nincsenek zökkenők. Ön befutott: elismert specialista lett, sőt egyetemi magántanár, asszonya egyike a legritkább teremteteknek: buja szépség és egyben finom, disztíngált és vad, lelkes és vonzóan lelketlen, mit akar még? — kérdeztem kissé gyanus lelkesedéssel.

— Csodálom, — válaszolta — hogy ön, aki annyi megértést tanusit az élet misztikumai iránt, aki mindig szembeszállt azokkal a dogmákkal, melyek a világosság nevében számúznak minden predestinációs teóriát, ilyen értelmetlenül nézi az én vergődésemet.

Megdöbbenve néztem rá s ha eddig mindent, még a kissé érthetlent is megérteni tudtam, vagy igyekeztem megérteni, ezuttal bután és zavartan néztem előkelő barátomra. Nyugtalanúságotam minden bizonnyal az alkonyodás is fokozta: a tenger horizontja fölött

Pénzhamisító munkanélküliek. Berlinből jelentik: A rendőrség tegnap Schröder Kurt és Schultz János gépmunkásokat, akik jelenleg munkanélküliek, egy üzletben éppen akkor tartóztatta le, amikor hamis kétmárkással akartak fizetni. A két munkanélküli bevallotta, hogy munkanélküliségük nyomora miatt már hosszabb ideje élnek márkások hamisításából.

Désen a Danziger Hirlapiroda főterti kioszkjában a Nap bármely órájában kapható az Uj Kelet. Ugyanott hirdetések és előfizetések is felvételnek az Uj Kelet részére.

A világ vallásai az utóbbi évek leg-hatalmasabb összefoglaló műve, több 500 mélynyomású képpel. A két kötet (részletfizetésre is) 1800 lejt az Uj Kelet könyvosztályában. Ilusztrált prospektust kívánatra ingyen küld.

Mintás Cord bársony 98, 118 és 150 lej a Gólya-Áruházban.

Rendőrtisztviselők uccai harca. Newyorkaól jelentik: South Pittsburg és Marion Counti amerikai városokak rendőrtisztviselői régóta ellenséges viszonyban éltek egymással. A két ellenfél tegnap valóságos ütközetet vezetett egymás ellen. Az uccai harcok sorát hat halott és tizenkét sebesült áldozata volt a különös összetűzésnek. A rendet a szomszéd város nemzetőrségének kellett helyreállítani.

A meggyilkolt Milán szerb király zárdába vonult felesége nem vált el jogerősen meggyilkolt férjétől. Belgrádból jelentik: A „Politika“ című belgrádi lap hiteltel forrásból arról értesít, hogy Natália királyné, aki mint apáca Franciaországban él, 1888-ban nem vált el jogerősen a meggyilkolt Milán királytól, minél fogva ma is jogszertű özvegye a királynak. A lap közli az erre vonatkozó okmányokat, amelyekről eszéideig nem tudott a világ.

* Creme Mouson az ideális arcápoló szer.

Csalódás a csalódásban

Írta: Salamon László

vörös lángolással égett a lebukó nap, a rózsák illata most már erősebben érzett s a tengerre észrevétlenül ereszkedett le valami ismeretlen borzongás.

Egymás szemébe néztünk, tekintetünk néma jelírás volt, hieroglifa, melyet mindketten megfejteni igyekeztünk. Bevallom, engemet már az a körülmény is zavarba hozott, hogy barátom orvos, a materialista világlátás embere; — ha az én szájamról röppentek volna el ezek a misztikus szavak, még érthető lett volna.

— Ön meg van rökönnyödvé kissé, — törte meg a csöndet barátom. Pedig a dolog olyan egyszerű — folytatta. Szenzibilitásom olyan jól fejlett, mint más embereknek a hája. Ez az oka annak, hogy nem tudok szabadulni fixa ideáltól, a legveszedelmesebbtől, ami valaha lenyűgözött. Értse meg: csalódtam a csalódásban.

Ránéztem s tekintetem nem volt hijján a gunyolódásba hajló csodálkozásnak. De azért kezdett érdekelni kijelentése, talán azért is, mert a bor, amit ittam, kissé megszárdított s a tenger különös zenéje mintha a parti rózsabokroknak vallotta volna meg szerelmét.

— Hogy-hogy? — kérdeztem.

— Nézze, — hajolt felém kissé mámorosan, világfájdalmas ábrázattal, melyben sok volt az önmagába való elmerültségből — pár évvel ezelőtt én teljesen beleltem magamat a csalódás hangulatába, úgy lubickoltam benne, mint holmi kéjes fürdőben. Végül is a csalódás hangulatában úgy evickéltem, mint a hívó a hitében, igen, az a tudat, hogy csalódtam ember vagyok: vigaszt nyújtott nekem. Gyöngéd mizantrópia vett erőt rajtam, — az emberi gyarlóságnak s a nők slacsonyrendiségének tudtam be azt, hogy

nem ismerték el zsenimet, hogy nem volt pénzem, hogy a nők nem részesítettek kegyeikben.

Kis szünetet tartott, még egy pár kortyot hajtott fel poharából, leverte szivarjáról a hamut s így folytatta:

— Aztán hirtelen megváltozott minden, a kocka megfordult. Felfedeztek. Rövidesen egyetemi magántanár habilitáltak és a társaságok akkori legünnepeltebb szépsége, a feleségem belém szeretett. Mindent megnyertem, minden okom meg lett volna az örvendezésre s — szörnyű ez, de így van — úgy éreztem, hogy legértékesebb kincsemet veszítettem el. Elvesztettem a csalódás állandóságában és örökkévalóságában való hitemet, amelybe elmélyültem, amelynek szomorú és nemes papjává finomultam. Átérti ennek a változásnak tragikumát? Átérti, vagy sem?

Halkan, rezerváltan válaszoltam:

— A dolgok nem örökkévalók. Már a görög bölcs megmondotta: Pántá rei... a dolgok folynak... Nézze a tengert, nézze: Egy órával ezelőtt még sárgászürke volt a színe s most a gyöngyház színeiben játszik. A tenger nem kélt, nem zöld, nem fekete, hanem szürke, változó. Nem szabad ragaszkodnunk még a bánataink örökkévalóságához sem. Majd ön is hozzászokik a boldogsághoz. Az egész csak idegesség, higgye meg.

Tamaskodóan nezett rám, mintha nem hinne önmagában. Láttam rajta, hogy tényleg fáj neki, minden boldogsága ellenére az elvesztett csalódás.

Lassan egészen bealkonyult. A homályban hirtelen felillant a farszok fénye. A terraszról, a matrókocsmból elnyújtott dal hangzott. A csalódással elegy boldogság éneke.

Meghalt Deutsch Ferenc mérnök. Hétfőn délután öt órakor szívizélhűdésben hirtelen meghalt Kolozsvár egyik köztisztviselőnek és közszeretnek örvendő nagyiparos, Deutsch Ferenc mérnök. A megboldogult egyike volt azoknak, akik komoly munkával és nagy szorgalommal dolgoztak ennek a városnak fejlesztésén. Fiatal korában építkezésekkel foglalkozott és sikerült neki tekintélyes vagyont szereztie. Alapítója és igazgatója volt az erdélyi-részi Csillárraktár Rt.-nek, beltárgya volt a Deutsch Testvérek szállító cégnek és több más ipari vállalatnak. Régebben tevékeny tagja volt a városi képviselőtestületnek és a neolog hitközségnek is. Alapítója volt a kolozsvári Elektromosgyár Rt.-nak és az ő közreműködésével alakult át a Sztler-gyár az Első Telefon és Vasuti Jelzőkészülék gyárrá. Egy időben Deutsch mérnök külön irodát tartott fenn, amely elhanyagolt bányák után kutatott és bányatermékeket vizsgált. Rendkívül agilis és dolgos ember volt, akit ugyyszólván munkahelye mellől ragadtott el a halál. Az elhunytat a kiterjedt Deutsch-család gyászolja. Temetése szerdán délután két órakor lesz a Ferdinánd király-ut 110 alatti gyászházban.

Minden zongoravevőnek
ingyen

adunk egy nyereszámot, amelylyel egy
10.000 lejt értékű

Melodion beszélőgépet vagy annak ellenértékét
10.000 lejt

kézpénzt nyerhet. — A huzás a

TRISKA J.

cég helyiségében, 1927. december 31-én d. u. 5 órakor, dr. Cosma közjegyző előtt történik. A sorsoláson kizárólag a

december hóban vásárolt zongorák és pianók vesznek részt, tehát a nyeres esélye nagyon könnyű.

A sorsoláson az igen tisztelt vevőink is részt vehetnek és a nyeremény azonnal átvehető.

A zongorák és pianók a régi árak és feltételek mellett, tehát részletfizetésre is kaphatók!

Kiváló tisztelt **TRISKA J.** Cluj, Strada Saguna 14.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Szerdán, csütörtökön, pénteken — a budapesti Vígyszínház óriási sikerű ujdonsága

A templon egere

Plüschkabátok növelése, szőrmebundák tisztítása legolcsóbb Czink-nél, Cl

zeti Szövetség tette a makkab a nemzeti újá láció törekvése böző korok as mindezek megli ségszerűséggel k keletkezéséről és beszélt. Megem nagy zsidó vezé rőrabbirol és Chajes munkái mult eseményeir és belső munká után Singer, a Andor barisszián tatta a közönség a társaság kedél órákig maradt n itikára megbeszél egyesület vezető házában elhelyez tentartásáról. A ellása óta Sternb evékenységet. A ujabban Dr. Bee lyisége, aki mind tetben álló harc zésére dési urias nokat rendeztek biztosítására. Az **Beonné, Farkas Manóné, Klárma zsné, Jakobi Bernát Dezsőné** rendezték. Szeret ötvenöt óvodát lát akik közül 20 ing Emellett az óvoda gyermekek száma szolgál, a gyermek el és csak este v reteltet ápolják és és biztató jelek m vezetőségnek sike nyével Dész zsidó ennek az általán száma.

A legnagyobb jelentjük, a jobb férj. ap

Deuts

hirtelen elhu

Temetése Ferdinand (F sz. gyászház délután 2 óra

Öszinte fáj zöljük, hogy

Deutsche

a legnemeset sorsunkat aty f. hó 26-án, elhunyt.

Drága eml juk szívünkbe Cluj, 1927.

A „ tisztvi

Az Erdély Rt. Igazgató zottjai szom elnökigazgató

Deutsche

méri odaadó és fán ságban eltöltö ben történt hi Emléket hi szelleme közö

zeti Szövetség főtárháza tartott előadást. Ismertette a makkabeusi korszak mozgó elemét, a nemzeti ujjaledés harcát, a hellén asszimiláció törekvéseivel szemben. Majd a különböző korok asszimilációs kísérleteiről és a mindezek meghiusulása után történelmi szükségességgel bekövetkezett cionista mozgalom keletkezéséről és eredményeiről mai állásáról beszélt. Megemlékezett a napokban elhunyt nagy zsidó vezér Dr. W. C. Chajes bécsi főrabbiól és szemelvényeket olvasott fel Chajes munkáiból. Előadása végén a közel-múlt eseményeire való reámutatással egységre és belső munkára hívta fel a zsidóságot. Ez után Singer, a Barisszia ros-risonja és Noe Andor barissziánusok humoreszkje szórakoztatta a közönséget. A zárófelszólalások után a társaság kedélyes hangulatban a késő éjjeli órákig maradt még együtt. A Szövetség főtárháza megbeszéléseket folytatott a dési óvodaegetület vezetésével a helyi csoport saját házában elhelyezett óvoda további zavartalan tartásáról. Az óvodaegetület élén fennállása óta Sternberger Sarolta fejt ki páratlan tevékenységet. Az egetület nagy nyeresége újabb Dr. Beer Emánuelé kintő személysége, aki minden zsidó ügynek közszerepetben álló harcosa és akinek kezdeményezésére dési uriaszonjok sorozatos teadélutánokat rendeztek az óvoda prosperitásának biztosítására. Az eddigi teadélutánok, Dr. Beerné, Farkas Dávidné, Dr. Weinberger Manóné, Klärmann Ernőné, Hochstadt Dezsőné, Jakobi Miksáné, Surányi Jenőné, Bernát Dezsőné és Dr. Hirsch Gyuláné rendezték. Szeretettel karolták fel annak az ötvenöt óvodát látogató gyermeknek jövőjét, akik közül 20 ingyenes oktatásban részesül. Emellett az óvoda szegény és arra szorult gyermekek számára napközi otthonként is szolgál, a gyermekeket szüleik reggel hozzák el és csak este viszik haza. Az óvodában szeretettel ápolják és oktatják a kis csemetéket és biztató jelek mutatnak arra, hogy az agilis vezetőségnek sikerülni fog az óvoda eredményeivel. Dési zsidó társadalmát meghódítani ennek az általános zsidó érdektől intézmény számára.

A legnagyobb fájdalomtól lesújtva jelentjük, a forrón szeretett, legjobbját, apát, fiút, testvér és rokon

Deutsch Ferenc
mérnök

hirtelen elhunyt, életének 50-ik évében.

Temetése a clujai, Cal. Regele Ferdinand (Ferenc József-ut) 110. sz. gyászházából folyó hó 28-án délután 2 órakor fog vége menni.

A gyászoló család

Öszinte fájdalomtól lesújtva közöljük, hogy szeretett főnökünk

Deutsch Ferenc ur
mérnök

a legnemesebb szívű ember, ki forrón szeretettel intézte, f. hó 26-án, rövid szenvedés után elhunyt.

Drága emléket kegyelettel fogjuk szívünkben megőrizni.

Cluj, 1927. december 27.

A „Venus“ fésűgyár tisztviselői és munkásai

Az Erdélyrészi Csillárraktár Rt. Igazgatósága és alkalmazottjai szomorú szívvel tudják elnökgazdátjuknak

Deutsch Ferenc
mérnök urnak

odaadó és fáradhatatlan munkásságban eltöltött életének 50. évében történt hirtelen elhunytát.

Emlékét hiven megőrizzük és szelleme közöttünk fog élni.

JOSIF IZRAEL

SZÜGSMESTER

Cluj Kolozsvár

Calea Victoriei (volt Kossuth Lajos-utca) 2. szám.

Nagy választék mindenféle szörméből.

Lelkiismeretes kiszolgálás garantálva.

Közgazdaság

Nyilvánosságra került

az új banktörvényjavaslat teljes szövege

Bratiannu Vintila a betétek hazárd elspekulálásával vádolja az erdélyi pénzintézeteket

(Bucuresti-Bukarest, dec. 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) A készülő új banktörvény, illetve a bankok állami ellenőrzésének ügyével kapcsolatban az érdekelteknél pénzügyi körökben nagy konsternációt keltettek azok a fantasztikus rendelkezések, amelyeket az Uj Kelet hozott nyilvánosságra a törvénytervezetből. Ezekből a rendelkezésekből megállapítható, hogy az előkészületben lévő törvény a közpénz és kisbankok ellen, de elsősorban a kisebbségi pénzintézetek ellen irányul. Jellemző erre Bratiannu Vintila pénzügyminiszter egyik legutóbbi kijelentése, amelyben többek között a következőket mondotta:

— A nagyobb erdélyi bankoknál sokkal tekintélyesebb falusi betétek vannak, mint a regáti pénzintézeteknél és mégis a krízis

ott sokkal nagyobb. Miért? Mert az ottani bankok örült spekulációkban hazárdirozták el a betétjeiket és ezáltal elvesztették, vagy legjobban esetben is hosszú időre immobilizálták azokat a tőkét, amelyeknek a szükséges időben a falvakba kellett volna visszakerülniük.

A fenti nyilatkozat után az erdélyi és bánáti pénzpiac nem sok jót remélhet az új banktörvényről, amelynek teljes szövege időközben nyilvánosságra jutott. A tervezet nemcsak horribilis tőkét fog a piacról kivonni a 10 százalékos garancia, valamint a tartaléktőkék vásárlandó állami és tőzsdéi értékpapírok formájában, hanem általában lehetetlenné teszi a komoly banküzletet és a pénzintézeteket teljesen kiszolgáltatja a kormány által létesítendő banktanácsnak.

A keleti piacok felé fejlődő romániai export szükségessé teszi az export-hitelbiztosítás bevezetését

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara érdekes akciója amelyet az Uj Kelet kezdeményezésére indított be. Milyen stádiumban van az új biztosítási üzletág a fontosabb európai exportállamokban

(Cluj-Kolozsvár, december 27. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet október 22-iki számában részletesen foglalkozott a külföldön bevezetett export-hitelbiztosítás ügyével, amely az exportőröknek lehetővé teszi, hogy lényegesen kisebb kockázattal adhassák el áruikat gazdaságilag és a jogszolgáltatás terén kevésbé megbízható külföldi piacokon. Az általános érdektől kérdés felvetése, hogy ezt az intézményt a növekedő kivitellel rendelkező Romániában is be kellene vezetni, arra indította a kolozsvári kereskedelmi és iparkamarát, hogy átirattal forduljon Románia külföldi kereskedelmi attaséjához, akiktől megfelelő tájékoztatást kér arról, hogy az egyes európai államokban milyen eredményeket érttek el az export-hitelbiztosítás terén. A kamara megkeresésére a következő válaszok érkeztek:

A párisi román kereskedelmi attasé

megküldte az 1927 május 28-án a francia kamara elé terjesztett törvényjavaslatot az export fejlesztésére szolgáló hitelbiztosításról, ugyiszintén a javaslat indoklását, amelyből kitűnik, hogy Franciaország milyen fontosságot tulajdonít ennek az új intézménynek, amely nélkül ma már nem lehet komoly kivitelt elképzelni. A javaslat indoklása már az egyre fokozódó konkurencia miatt is szükségesnek tartja az export-hitelbiztosítás megteremtését akár kötelező export-hitelbiztosítás, akár egyszerű garancianyújtás formájában. A javaslat az ilyen hitelügyletekkel foglalkozó biztosítóintézetek részére lényeges kedvezményeket tartalmaz a bélyegilletékek terén és a forgalmi adó alól teljesen mentesíti őket.

Ma még azonban Franciaországban a magániniciatíva kezében van ez a kérdés, mellyel többek között a következő biztosító társaságok foglalkoznak: Urbaine Crédit, a National Crédit, a Société Française, d'Assurance Favariser le Crédit, de a problémát még nem tudták megoldani. Most van folyamatban egy nagy információs szervezet kiépítése, amely nélkül csak jelentéktelen összegek erejéig adnak exporthitelbiztosítást. Ugyancsak az exporthitelbiztosítást forszirozza a Banque National Française du Commerce Extérieur, de ez sem képes ma még a teljes rizikót magára vállalni. Az állam sincs ma abban a helyzetben, hogy maga is részt vállaljon a kiviteli kockázat vállalásában és a fentemlített törvényjavaslattal csak annyiban segíti elő ezt az intézményt, hogy kincstári tekintetben a hajózási biztosító társaságok kedvezményeit az exporthitelbiztosítókra is kiterjesztette.

Deutsch Ferenc

mérnök ur

mindnyájunk legnagyobb fájdalomára, váratlanul elhunyt. — Hült tetemeit f. hó 28-án, szerdán d. u. 2 órakor a gyászházban a házsongárdi izr. temetőbe kísérik.

A Cluj-i Izraelita Hitközség Elnöksége

URANIA-MOZGÓ

Közkívánatra ma utoljára
Samson (Luciano Albertini) közkedvelt művész

Rinaldo Rinaldini

legújabb filmében. Monopol Filmc.

A berlini román kereskedelmi attasé

közlése szerint Németországban már több, mint egy éve, hogy bevezették az exporthitelbiztosítást, amelyben az állam is részt vesz. Az intézmény lényegéről Victor Geormaneanu attasé annakidején részletes jelentést tett a kereskedelemügyi miniszternek. Az exportőrök kockázat elleni biztosításán kívül azonban Németország a hitelbiztosításnak másik formáját is bevezette, amelynek lényege az, hogy a rizikó teljesen az exportőrre hárul és csak az üzletet finanszírozó pénzintézetet biztosítják. Ez a módszer azonban, amelyet Hamburg-rendszernek is neveznek, alig fejlődött és ilyen alapon az első évben összesen 500,000 márka erejéig kötötték üzletüket, mialatt a rendes hitelbiztosítás összege elérte az 56 millió 600,000 márkát.

Az első évi működés alatt 6760 hitelbiztosítási igény közül 3629 esetben folyósítottak garanciahitelt 566 millió márka erejéig. Az európai kontinens országai részére exportált árukra adott biztosítási hitel összege (Anglia nélkül) 254 millió márka volt. A főbb tételek egyes országok szerint a következők:

Románia részére	4-1	millió márka
Portugália	3-9	" "
Jugoszlávia	3-0	" "
Görögország	2-6	" "
Lengyelország	2-5	" "
Anglia és a brit gyarmatok	2-6	" "
Egyesült Államok	2-0	" "
Közép- és Délamerika	20-6	" "
Ázsia	4-6	" "
Afrika	1-4	" "

Mint hogy az intézmény feltétlen szükségességét már az első év tapasztalatai bebizonyították, a német állam a biztosító intézetekkel kötött megállapodást 1933 december 31-ig meghosszabbította.

A római román kereskedelmi attasé

az 1927. június másodikán kiadott olasz királyi rendeletet küldte meg, amelyben a kormány az Instituto Nazionale delle Assicurazioni hatalmazza fel, hogy egyelőre évi 200 millió lira erejéig vállaljon garanciát az olasz exportőrök áruhitelbiztosítására. A garancia az adásvételi szerződés értékével 65 százalékaig terjed. Az állami biztosító intézettel párhuzamosan egy magánbiztosító is foglalkozni fog ezzel az új ágazattal. Az exporthitelek biztosítására megalakítandó magánintézet, amelyben az összes nagyobb bankok és biztosítók érdekeltséget vállalnak, valószínűleg 1928 januárjában kezdi meg a működését a milánói kereskedelmi és iparkamara mellett. Az intézet csak kis kereskedelmi kockázatokat fog vállalni, nem pedig politikaiakat is és ezért az Oroszországba kivitt árukért nem nyújt hiteligaranciát.

A fentiekben kívül igen érdekes választ küldtek be a londoni, prágai és budapesti román kereskedelmi attasék, akiknek a jelentését az Uj Kelet egyik legközelebbi számában fogja ismertetni. A beérkezett válaszok alapján a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara részletes tervezetet fog kidolgozni és annak alapján javasolni fogja, hogy a keleti államok felé fejlődéssel biztató romániai export támogatására és az exportőröknek eddig ért károsodások kiküszöbölése érdekében az állam nálunk is találjon valamilyen módot ennek a nagyfontosságú kérdésnek a megoldására.

Városonként fogják megállapítani az üzletek záróráját.

Bukarestből jelentik: A munkügyi miniszteriumnál most tanulmányozzák a vasárnapi munkaszünetéről szóló törvény módosításának kérdését. A különféle szakkamarák intervenciója folytán a miniszter is belátta, hogy sokszor vannak hátrányos következményei annak, ha az egész országra egységesen megállapítják az üzletek záróráját. Ezért elvben hozzájárult ahhoz, hogy a törvényt úgy módosítsák, hogy az egyes városok záróráját lokális viszonyokhoz képest helyi bizottságok állapítsák meg. A nagyfontosságú módosítást bizonyára mindenütt

elégítéssel fogják a munkaadók fogadni. A törvény módosítására vonatkozó parlamenti munkára a karácsonyi szünet alatt kerül sor.

Január végére elkészül a kereskedelmi törvénykönyv reformja. Bukarestből jelentik: A kereskedelmi kódex egységesítésére vonatkozó munkálatok előrehaladott stádiumban vannak. A munkára a kormány nagy súlyt helyez, amit az is bizonyít, hogy három különféle bizottság dolgozik kódextervezet elkészítésével. Egyik bizottság az igazságügyi minisztériumban készít elő egy tervezetet, az alkotmányjogi bizottságnál dolgozik egy másik komisszió és végül a kereskedelmi kamarák országos szövetségénél egy harmadik bizottság is megbízást kapott a javaslat elkészítésével. A kormánynak az az intenciója, hogy a három bizottság munkáját egyesíti és azután önti az egyesített kereskedelmi kódexet végleges formába. Mind a három bizottság utasítást kapott arra, hogy legkésőbb január végére befejezzék munkálatait.

Perfektuálták a kolozsvári betegsegélyző kórháztelekvásárlását. Beszámolt az Új Kelet a betegsegélyző pénztár erdélyi tanácsának bukaresti üléséről, amelyen elfogadták a jövő évi költségvetést. Ezenkívül a központi tanács jóváhagyta a kolozsvári kerületi pénztár felterjesztését, amely szerint megvették az Erzsébet-fürdő mellett a Kiszamos-uccában lévő Vikol féle nagykiterjedésű telket. A vételár 3 millió 300 ezer lej, amelyre a kerületi pénztárnak már meg is van a pénzügyi fedezete. A pénztár a telekre teszi át központi székházát, ezenfelül egy kisebb, de modern berendezésű kórházat akar ott építeni tagjainak kezelésére, továbbá azon vidéki tagok számára, akik orvosi konzultáció céljából Kolozsvárra jönnek. A munkáskórház megépítésének egyelőre még súlyos anyagi akadályai vannak, remélik azonban, hogy a munkügyi minisztérium segítségével és a Központi Munkásbiztosító Pénztár hozzájárulásával két-három éven belül fel tudják építeni.

Tőzsde

Cluj-Kolozsvár, december 27. Ünnepp miatt a belföldi bankok nem dolgoztak.

Zürich. Nyitászárlat: Newyork 51750—51740, London 2527—252670, Páris 203750—203720, Milánó 2730—2732, Prága 1532, Budapest 9060 - 9055, Belgrád 91225—912, Bukarest 318—319, Varsó 5805, Bécs 7315, Berlin 12385—12370.

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 319, Páris 1575, Budapest 352, Bécs 43550, Prága 2075.

A cluji
TACAMUL
ezüstáru gyárban

készült minden darab evőeszköz és dísz-tárgy ezen gyárjellel van ellátva

Telefon **4-82.** Sürgőncím: „Tacamul“

800-as finomság! Gyártmányaink minden jobb ékszerüzletben megrendelhetők. — Viszonteladónak: „TACAMUL“ Ezüstáru gyár, Cluj, Strada N. Jorga 11/A

Téli fűtésre
1000 kg. vágott bükkfa-göcsöt

750

leiert házhoz szállít FISCHER Str. Enescu (Gyufagyár-u.) 15. sz. Telefonszám **13-00**

NAPI MUNKÁJA UTÁN IS FELKERESHETI MŰTERMUNKÉT, HOGY KARÁCSONYI FÉNYKÉP SZÜKSÉGLETÉT MEGRENDELHESSE

„fotofilm“ CLUJ, STR. REG. MARIA 6. TELEFON: 8-26

Zsidó kórházegyesület — Cluj
81—927 szám

Pályázat.
A cluji Zsidó Kórházegyesület pályázatot hirdet a Nagyszamos-utcai telken lévő egyik épületrésznek ambulatórium céljára való átalakítási munkáira. Ajánlatok legkésőbb 1928 január 2-án déli 12 óráig nyújthatók be dr. Sebestyén József elnök irójában (Cluj, Piața Unirii 20), ahol a költségvetés, a tervek és a részletes pályázati feltételek is megtekinthetők.
Cluj, 1927. december 27.

Gábel Vilmos Dr. Sebestyén József
titkár elnök

Veszek házakat Németországban, főleg Berlinben „Schwarzkauf“ megáramlással st. Mór Rimoczi, szállítási vállalat, Cluj pályaudvarral szemben. Tel.: 864. Sürgőncím: „Probrute“.

RÓTH

cipésznél Szép-utca 2. szám alatt készülnék a legújabb divatu cipők különlegességek

Színház és Művészet

A Román Opera műsora
Szerda, dec. 28-án este: Zsidóné.

MAGYAR SZÍNHÁZ
Heti műsor

Szerda: A templom egere. (Ujdonság, előszór. Táray Ferenczel. Premiére-bérllet 22. szám. Sorozatszám: 162.)
Csütörtök: Templom egere. (Napi bérllet 23. sz. B. Sorozatszám: 163.)
Péntek: A templom egere. (Napi bérllet 23. C. Sorozatszám: 164.)
Szombat este 8 órakor: Nagy Sylvesteri kabaré-est. (Tréfák, magánszámok, táncok, énekek, Stolez Hilda vendégjátékával. Uj kabaré-vígjátékok. Dr. Othello, Váloper, Buczóné leánykérésben stb. Tíz eleven malac kísorsolása a közönség között. Rendes helyyarak. Bérlletstínetben.)
Vasárnap 3-kor: Csókos asszony. (Olcsó helyyarakkal, Kolbayval, Mendével, Lászlóval, Hásszal. Sorozatszám: 165.)
Vasárnap 6-kor: A Sylvesteri kabaré megismétlése. (Tréfák, magánszámok, táncok, énekek Stolez Hilda vendégjátékával. Vigjátékok: Dr. Othello, Váloper, Buczóné leánykérésben. Tíz eleven ujévi malac kísorsolása a közönség körében. Sorozatszám: 166.)
Vasárnap, háromnegyed 9-kor: Mesék az irógépről (Operetteujdonság, Bérlletstínetben. Sorozat 167.)
Hétfő: Gerolsteini Nagyhercegnő (Kolbay, Mende, László, Hássz. Napibérllet 24 szám A. Sorozatszám 168.)

A színházi iroda hírei

Ma este Templom egere. Nagyon érdekes premiere lesz ma este a magyar színházban. Fodor Lászlónak a dr. Szabó Juci szerzőjének legújabb darabját a budapesti Vígyszínházban igen nagy sikert aratott Templom egere-t fogják bemutatni. Holnap és holnapután megismétlik a Templom egere előadását.
Mersz-e Mary? Közeledik az ideai szezon nagy operette-slágerének premierje! Mersz-e Mary? című angol operette-revű az európai színpadok legnagyobb szenzációja.
Sylvesteri kabaré malacsorsolással. Szombaton este a gazdag és mulatságos kabaré keretében a közönség között 10 eleven malacot fognak kísorsolni a színpadról. Sorsjegy nincs: A megváltott jegy

maga a sorsjegy is s a szerencsés nyerők rögtön magukkal vihetik a malacot. Ujév napján, vasárnap 6 órakor megismétlik a kabaré előadását s akkor ismét 10 malacot fognak kísorsolni a közönség között Jegyekről tanácsos már most gondoskodni.
Mesék az irógépről. Vasárnap este lesz a legközelebbi előadása a Mesék az irógépről című nagy-ikerű operette-ujdonságnak, a melynek leguőbbi előadását is a zsúfolt nézőtér hangos kitérő tetszése kíserte.

A Carmen-mozgó műsora:
December 28-tól, 5, 7, 9 órakor: **Mauprat** (Lovag vagy bandita). George Sand híres regénye után. Ezt megelőzi **Smusolini** mindent tud. Kiváló filmkarikatúra.

Tápláló Izletes

A Bürger-gyárak vegyészeti osztálya a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozza, hogy

ENZYMALT

név alatt sütőpasztát hoz forgalomba.

Ezen készítmény használata által a kenyérsütés lényegesen egyszerűbbé, gyorsabbá és takarékosabbá válik. A kenyér egy harmadával nagyobb lesz, mint ezen szer használata nélkül és frissességét a süteménynek napokon át megőrzi.
Tápláló, egészséges, a süteménynek rendkívül kellemes illatot és ízt ad.
Használható kenyérben és bármilyen cukrász- vagy férsüteményben egyaránt.
Kapható fűszer- és lisztüzletekben, valamint a Bürger-gyárak vegyészeti osztályánál Targu-Muresen.
Helyi képviselők az ország minden részében felvétetnek.

Szörme mKadó Lei 4000
Átmeneti kabátok
Bőrkabátok

Neumann M. Cluj
férfi- és fiuruha-áruháza Fötér 14.

Kun Mátyás fia Cluj, Cal. Victoriei No. 2

versenyen kívüli áron óriási választékban.
Köszörelés, nikkelezés kifogástalanul és olcsón.

Moskovits & Comp.
CLUJ
főpostával szemben

Szenzációs ujévi ajándék

árak:

24 drb. valódi berndorfi alpaca evőeszköz volt ár 1500 most	Lei 1326
6 szem, valódi porc. étkező készlet szines volt ár 1060 most	Lei 890
6 szem, valódi porc. teás, kávés készlet szines volt ár 480 most	Lei 360
6 szem. üveg kompot vagy téstás készlet	Lei 63
6 szem. vizes készlet 63, boros készlet 53, likör készlet	Lei 48
6 drb. china ezüst kávés kanál	Lei 144

Apróhirdetések

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állást keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelíges leveleket csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. **Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150.**

Figyelje cégemet. Saját érdekében ne tévessze össze!
Szállitok állandóan higienikusan kezelt és frissen olvasztott **libasirt, libabört és füstölthust** a legolcsóbb napi árak mellett.
FRIEDMANN M. Oradea, Strada Liceul Reál 1.

Megvételre keresek egy hintaszéklet. Cimeket a kiadóba kérek leadni.
A nagyváradi állomáson f. hó 18-án éjjel elvesztett egy **tsvilia**. Ha megvételre kínálják, kérem azt megvenni és tudatni velem. Költségét megtérítem. Grünfeld Márton, Marghita. 3550

Falnapitárak és naptártömbök, cégnyomással, olcsón kaphatók a Fratemitasnyomdában, Cluj, Str. Baron L. Pop 10.
Délutáni vagy óras könyvelést, mérlegkészítést és magyarnémet levelezést vállalok. Cím a „Safurth“ könyvkereskedésben. 3549

A belvárosban levő szép butorozott, kétágyas szoba két-három személynek kiadó, fürdőszoba használattal. Cím a kiadóban.

„PETROLUX“
csodafény-égő
a legjobb és legpraktikusabb karácsonyi ajándék!

Legolcsóbb világítás!

„PETROLUX“ Timisoara, IV., Str. I. Vacarescu 28.

Illyes Karoly Kapu-utca 40

Tábori látszóvok, fenyképező gépek, modorú szemüvegek, valamint az összes e szakmába vágó javítások. Vidéki megrendeléseket pontosan eszközölök. **B.R.A.S.S.O.**

SZERKESZTŐSÉG
Cluj, Str. B. TELEFON
ELŐFIZETÉSI ÁR
Egész évre...
Félévre...
Negyedévre...
Egy óra...
X. évfolyam
★ 1927 dec.
★ 5688

Am

Nincs egy esz **Tatarescu** miniszter, akit és ígérgetni szok Kolozsváron jártálta a kolozsvári miniszter ur, a vidám és bizak mindyájunknak tunk teájából hódpart meg legalább nyon lesz és ez a ságos eldorádója.

Akadnak néhány e sorok írój kockázatot meg dorádóval szem sára, hogy a leg éppen a legbarárik, Cuzának, Cs és még néhány a jait, röpiratait tálára. Felhívta a hogy a lapokban tisztaeszlári „vérv a legnagyobb kiadók, mint a hiér keresztény temet megbecstelenítik

Tatarescu minisztratra sem borult csinált magának választ jóformán volt:

— Ugyan kérem ennek semmi jel képzelné irni-olvas tudjon adni ilyen rágalomnak?

A miniszter ur adta a választ Na hunyad, Kolozsvár választ adták meg a szónoki kérdés hanem ennek hom jét, hogy igenis a irni és olvasni nag akik hitelt adna és lelkiismeretlen len propagandán lyezve, felemelik hajléka ellen s öszövétségnek kéz

De Nagyvárad, sok borzalmas na adtak nemcsak a szünő és a kormány uszító antiszemit gyenletes és felb robbant ki, de miniszter kézlegy mint inkább cím many finom eur valami hadvezér,

Ez a kis epizód arra, hogy milyen many az antiszem el sem ültek a bo lámái, még Ducán sirmi magát, Titul eldönteni vajjon mondjon le a miatt, a miniszter elhatározni, vajjon minisztert a kormány polcra emelje, még el a bukaresti ha és az antiszemita dály és minden gá tombol, mint vala

Bukarest uccáin olyan antiszemita minden sora vért